

Vergide Gündem

Tax Agenda

Ocak / January 2020

Ücretlerin vergilendirilmesinde neler değişti?

Tamer Türkyılmaz

Hileyi önleyici sistemlerin kurulması, muhasebe ve finans alanında alınabilecek önlemler

Tuğba Bilişik

English translation

Gümrükte Gündem

Sercan Bahadır

Çalışma Hayatında Gündem

Dr. Hakkı Demirci

Dünyadan Vergi Haberleri

Elif Karaca

Sirküler indeks

Vergi takvimi

Pratik bilgiler

Practical information

The EY logo is positioned in the bottom right corner of the page. It consists of the letters 'EY' in a bold, black, sans-serif font. The 'E' and 'Y' are connected at the top. A yellow diagonal line is positioned behind the letters, extending from the bottom left towards the top right.

Building a better
working world

Ücretlerin vergilendirilmesinde neler değişti?

1. Giriş

7 Aralık 2019 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, ihdas ettiği yeni vergilerle gündemde kendine daha çok yer bulduysa da ücretlerin vergilendirilmesine ilişkin de önemli değişiklikler içermektedir.

Bunlardan ilki, artan oranlı gelir vergisi tarifesine yeni bir dilim eklenmesi ve bu gelir diliminin vergilendirileceği oranın %40 olarak belirlenmiş olması; ikincisi ise bu son gelir dilimi için belirlenen tutarın üzerinde gelir elde eden ücretlilerin ayrıca yıllık gelir vergisi beyannamesi ile bu gelirlerini beyan etmelerinin öngörülmesidir.

Yeni düzenleme 2020 yılı itibarıyla elde edilecek ücret gelirleri için geçerli olacak. Bu çalışmamızda yeni düzenlemenin ne gibi değişiklikler getirdiğini açıklamaya çalışacağız.

2. Yeni düzenlemenin amacı nedir?

Yeni düzenlemenin nasıl uygulanacağını anlamak adına neden böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğuna, kanun koyucunun böyle bir yasal düzenlemeyle neyi amaçladığına kısaca değinmekte fayda var. Yeni bir vergi dilimi oluşturulması ve vergi tarifesinde %35 olan azami vergi oranının, yeni eklenen vergi dilimiyle beraber %40'a çıkması daha fazla vergi toplama ihtiyacının bir sonucu olarak düşünülebilir. Zira Kanun'un söz konusu maddesine ilişkin gerekçede de yüksek gelir gruplarından daha fazla vergi alınmasının hedeflendiği ifade edilmektedir.

Öte yandan yıl içinde elde ettikleri ücret gelirleri, bu son dilim için belirlenen tutarı aşanların da ayrıca yıllık beyanname ile bu gelirlerini beyan edecekleri anlaşılmaktadır. Bu değişiklik ise vergi sistemimizde ücretlilerin genel olarak kaynaktan kesinti ile nihai şekilde vergilendirildikleri (yurt dışından elde edilen ücretler ve birden fazla işverenden elde edilen ücretlerde farklı durumlar olabilmektedir) yapıya bir değişiklik getirmektedir. Bu durumdaki ücretli çalışanların aklında ise "madem işveren gelir vergisi kesintisi yapmaya devam edecek, ayrıca bir beyanname vermemize gerçekten gerek var mı?" şeklinde bir soru oluştuğunu görüyoruz. Sorunun cevabı "evet, gerek var", ancak düzenlemenin nedenini anlamakta da fayda var.

İlk olarak, söz konusu kişilerin yıllık beyanname vermesinin temin edilmek istenmesinin yukarıdaki "yüksek gelir gruplarından daha fazla vergi alınması" hedefinden bağımsız olmadığı söylenebilir. Zira gelir vergisi sistemimizde yıllık beyan gelirlerin toplanması esasına göre yapıldığından, yüksek gelir gruplarının beyana tabi gelirlerinin bir arada beyan edilmesi mevcut uygulamaya kıyasla ücret dışı gelirlere uygulanacak vergi oranının artmasına neden olacaktır. Öte yandan, yine gerekçede uygulamanın amacının beyanname veren mükellef sayısını artırmak ve kayıt dışı işlemleri azaltmak olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla, kanun koyucunun amacı yalnızca daha fazla vergi toplamak değil, aynı zamanda mevcut durumda sadece işverenler üzerinden, onların kayıtlı olduğu vergi daireleri nezdinde toplu olarak izledikleri çalışanları ayrıca bireysel olarak da kayıt altına alabilmektir.

3. Mevcut durumda vergileme nasıl yapılıyor?

Yeni uygulamayı anlayabilmek adına kısaca mevcut uygulamadan da bahsetmek fayda vardır. Bilindiği üzere Türkiye'deki işverenler, çalışanlarına yaptıkları ücret ödemelerinden gelir vergisi kesintisi yapmakta ve bunları vergi dairelerine çalışanları adına ödemektedirler.

Gelir vergisi tutarı, çalışanların aylık dönemde elde ettikleri ücret gelirleri dikkate alınmak ve belirli indirimler uygulanmak suretiyle (örneğin sosyal güvenlik primi işçi payı, özel sağlık sigortası vb.) belirlenen tutar (matrah) üzerinden hesaplanmakta ve çalışandan kesinti yapılarak vergi dairesine ödenmektedir. Burada "ücret" kelimesinden ne anlayacağımız da önemli, esasında ücret yalnızca çalışana ödenen maaşı değil, bunun yanında sağlanan diğer menfaatleri de içerebilmektedir. Uygulamada işverenlerin çalışanlarına farklı menfaatler sağladıkları görülebilmektedir (örneğin çalışanın kirasının ödenmesi, hisse senedi planına dahil edilmesi, çalışanın çocuklarının okul giderlerinin karşılanması vb.). Dolayısıyla herhangi bir istisnanın konusuna girmiyorsa çalışana sağlanan menfaatler de bu bahsi geçen matrahın hesaplanmasında ücret geliri olarak dikkate alınıyor.

Artan oranlı gelir vergisi tarifesi nedeniyle matrah, bütün bir yıllık dönem içerisinde aylık dönemler halinde takip edilmekte (kümülatif gelir vergisi matrahı) ve çalışanlar ilgili ayda kümülatif vergi matrahlarına göre buldukları gelir vergisi dilimine isabet eden orana göre vergilendirilmektedirler. 2019'da ücretler için uygulanan yıllık gelir vergisi tarifesi şöyledir:

Gelir dilimleri	Vergi oranı
İlk 18.000 TL	%15
18.000 TL ile 40.000 TL arası	%20
40.000 TL ile 148.000 TL arası	%27
148.000 TL'den fazlası	%35

Yani 2019 yılı içerisinde işverenler, yukarıdaki tarifeyi kullanarak ve çalışanın aylık gelir vergisi matrahlarını uç uca eklemek suretiyle ilgili aylarda hangi dilimde bulduklarını tespit ettiler ve çalışanlar adına gelir vergisini hesaplayarak devlete ödediler. Bu, çoğu zaman nihai nitelikte bir vergilendirme olduğundan kişilerin ayrıca yıllık beyanname ile ücret gelirlerini beyan etmelerine gerek bulunmamaktadır. Ancak, bunun bazı istisnaları olduğunu da bilmekte fayda var.

Bunlardan ilki Türkiye'de çalışanların yurt dışındaki şirketlerden ücret geliri elde etmeleri hususudur. Yurt dışındaki kurumların Türkiye'deki çalışanlarına yaptıkları ödemeler üzerinden Türkiye'deki otoriteye karşı bir vergi kesintisi yükümlülükleri bulunmadığından, bu tür çalışanların gelirlerini yıllık gelir vergisi beyanname ile beyan etmeleri gerekebilmektedir. Bazı vakalarda Gelir Vergisi Kanunu'nda yer alan döviz olarak yurt dışından ödenen ücretlere ilişkin istisna hükümlerinden faydalanılabileceği veya çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması hükümlerine göre Türkiye'nin vergileme hakkının bulunmadığı durumlar ortaya çıkabileceğinden, bu husus başka bir çalışmanın konusunu teşkil etmektedir. Ancak genel olarak Türkiye'de çalışan kimselerin yurt dışındaki kurumlardan elde ettikleri ücretleri için yıllık beyanname vermeleri gerekebileceğini değerlendirmeleri gerekmektedir.

İkincisi ise bir takvim yılında birden fazla işverenden ücret geliri elde eden çalışanların durumudur. Yakın zamanda bu konu, vergi dairelerinin geçmiş yıllara ilişkin olarak bu durumdaki çalışanlara gönderdiği yazılarla gündeme gelmişti. Bilindiği üzere bir takvim yılında birden fazla işveren nezdinde çalışması bulunan çalışanların (ayrılıp farklı işyerine geçmeler, aynı anda farklı birden fazla işyerinde çalışanlar, çalıştıkları kurumun grup şirketlerinde yönetim kurulu üyesi yapanlar vb.) birden sonraki işverenlerden elde ettikleri ücretin, gelir vergisi tarifesinin ikinci diliminde yer alan tutarı aşması (2019 için 40.000 TL) durumunda ücret gelirlerinin yıllık beyanname ile beyanı gerekebilmektedir. Belirtilen tutarın aşılmadığına bakılırken brüt ücretin değil, gelir vergisi matrahlarının dikkate alınması gerekmektedir. Dolayısıyla, bir takvim yılında birden fazla işverenden ücret geliri elde eden çalışanların söz konusu işverenlerdeki kümülatif gelir vergisi matrahlarını bu tutarla karşılaştırmaları gerekecektir. Vergi dairelerinin, birden fazla işverenden ücret geliri elde eden çalışanları önümüzdeki dönemlerde de takip etmeye devam edecekleri düşünülmektedir. Dolayısıyla, bir takvim yılında birden fazla işverenden ücret geliri elde etmişseniz beyan durumunuzu değerlendirmenizde fayda olacaktır.

Gelir vergisi kesintisinin yapılmadığı ve verginin beyanname yerine karne ile tarh edildiği farklı bir durum da mevcuttur. Kanunda "diğer ücretli" olarak geçen çalışanların (örneğin özel hizmetlerde çalışan şoförler, özel inşaat sahiplerinin ücretle çalıştırdığı işçiler vb.) durumu bu kapsamda değerlendirilmektedir. Değişikliğin diğer ücretlilerin vergilendirilmesi açısından bir etkisi olmayacağını söyleyebiliriz.

4. Yeni uygulama nasıl olacak?

4.1 Gelir vergisi tarifesi değişikliği

Yeni uygulamada ilk olarak değinmemiz gereken konu gelir vergisi tarifesindeki değişikliktir. Yukarıda paylaştığımız tarifede "148.000 TL'den fazlası" olarak tanımlanan son dilim bölünerek farklı bir dilim daha oluşturuldu. 2019 için tarife bu şekilde güncellenmiş oldu:

Gelir dilimleri	Vergi oranı
İlk 18.000 TL	%15
18.000 TL ile 40.000 TL arası	%20
40.000 TL ile 148.000 TL arası	%27
148.000 TL ile 500.000 TL arası	%35
500.000 TL'den fazlası	%40

Ancak hemen belirtelim ki tarifenin bu yeni hali 2019'da elde edilen ücret gelirlerine uygulanmayacak. Dolayısıyla, aslında 2020 için açıklanacak tarifeye baz olması açısından bu tarife güncellendi ve Kanun'da yer verildi diyebiliriz. Zira bilindiği gibi yıllık gelir vergisi tarifesi bir önceki yılın tarifesinin değerlendirilmesi ile tespit edilmektedir (Cumhurbaşkanı'nın yeniden değerlendirme oranı dışında bir oranla değerlendirme yapma yetkisi de mevcuttur). 2020 için ise tarife şöyle olacaktır:

Gelir dilimleri	Vergi oranı
İlk 22.000 TL	%15
22.000 TL ile 49.000 TL arası	%20
49.000 TL ile 180.000 TL arası	%27
180.000 TL ile 600.000 TL arası	%35
600.000 TL'den fazlası	%40

Yukarıdaki tarife uyarınca, ücret geliri elde eden ve bu geliri tarifinin son dilimi için belirlenen tutarı (2020 için 600.000 TL) aşan çalışanlar bu aşan kısım için %40 gelir vergisi ödemeye başlayacaklar. Yukarıda bahsettiğimiz üzere, işverenin gelir vergisi kesintisi yapma yükümlülüğü ortadan kalkmış değil. Dolayısıyla, işveren hali hazırda çalışanı için gelir vergisi kesintisi yapmaya devam edecek ve kümülatif gelir vergisi matrahının son dilim için belirlenen tutarı aştığı durumda, aşan kısım için vergi oranı %40 olacaktır. İşverenlerin kullandıkları bordro programlarında, bordro parametrelerini bu değişikliği yansıtmak üzere güncellemeleri ve muhtasar beyannameler verilmeye başlamadan önce gerekli testleri yapmaları gerekecektir.

Gelir vergisi tarifesindeki değişikliğin, kapsama giren çalışanlara ve işverenlere etkisi olabilecektir. Söz konusu kişilerle işverenler arasında imzalanan iş sözleşmelerinin net ücret üzerinden yapılmış olması durumunda yeni tarifeye gelen ekstra %5'lik vergi yükünün işveren üzerinde brüt üzerinden yapılmış olması halinde ise çalışan üzerinde kalacağını söyleyebiliriz. Dolayısıyla çalışanların gelir - gider hesaplarını yaparken bu durumu göz önünde bulundurmaları, şirketlerin ise 2020 bütçelerini söz konusu değişikliğe göre revize etmeleri gerekebilecektir.

4.2 Beyan yükümlülüğü

Yukarıda ücretlerin gelir vergisi kesintisine konu edildiğini ve bazı istisnai durumlar dışında ayrıca yıllık beyanname verilmesine gerek bulunmadığını belirtmiştik. Ancak yeni düzenleme bu istisnai durumlara yeni bir tane daha ekliyor. Aşağıda bu durumlara ilişkin değerlendirmelerimize yer veriyoruz.

4.2.1 Tek işverenden ücret geliri elde edenler

Bu kısımda değineceğimiz çalışanların, yıl boyunca Türkiye'deki bir işverenden ücret geliri elde edenler olduğunu ifade edelim. Gelir vergisi tarifisinin son diliminde belirtilen tutarın üzerinde ücret geliri elde eden bu çalışanlar 2020 yılından itibaren gelir vergisi beyanname verecekler. Çokça karıştırılan bir hususa ilişkin olarak da kısa bir hatırlatma yapmakta fayda var. Ücretin beyan edilip edilmeyeceğine, yani tarifinin son dilimindeki tutarın aşıp aşılmadığına bakarken ücret dışı gelirler dikkate alınmamalıdır. Yalnızca ücret geliri dikkate alınarak yapılacak tespite göre ücretin beyanı gerekeceği anlaşılıyorsa gelirler toplanarak beyan edilmeli, ücretin beyan edilmeyeceği anlaşılıyorsa ücret geliri dahil edilmeksizin yalnızca diğer gelirler beyan edilmelidir.

Elde edilen ücret gelirinden kastedilenin esasında gelir vergisi matrahı olduğunu yukarıda ifade etmiştik. Dolayısıyla matrahın, genellikle brüt ücretten farklı olduğunu ve yalnızca kişilerin eline geçen maaşları değil, fakat işverenlerce kendilerine sunulan pek çok diğer menfaati içerebileceğini de belirtmiştik. Yıllık beyanname verilmesine gerek bulunup bulunmayacağını anlamak için 12 ayın kümülatif gelir vergisi matrahına bakmak gerekecektir. Çalışanların 2020 itibarıyla bordrolarını aylık olarak işverenlerinden alıp saklamalarında fayda olacaktır. Tabii 2020'de elde edilen ücretler için yıllık beyannamelerin Mart 2021'de verileceğini de hatırlatalım (ancak ölüm durumunda ölümü takip eden 4 ay içerisinde, Türkiye'den ayrılarak farklı bir ülkede yaşayacak kişiler için ise en geç, ayrılacakları günden 15 gün önce beyanname verilmesi gerekmektedir).

Öte yandan, yukarıda bahsi geçen tarife değişikliğinden farklı olarak, beyan yükümlülüğüne ilişkin değişikliğin bütün çalışanları kapsamadığını not düşmekte de fayda var. Yani ücret geliri, gelir vergisi tarifisinin son diliminde belirtilen tutarı (2020 için 600.000 TL) aşan herkesin yıllık beyanname vereceğini söylemek doğru olmayacaktır. Burada değerlendirilmesi gereken husus, tam mükellefiyet - dar mükellefiyet kavramlarıdır. Zira bu düzenleme yalnızca Türkiye'de tam mükellef olarak nitelendirilen çalışanları kapsıyor. Küresel hareketliliği bulunmayan kişiler için mükellefiyet türünün tespiti kolaylıkla mümkünken, uluslararası görevlendirme ile farklı bir ülkeye gitmiş olan veya farklı bir ülkeden Türkiye'ye gelmiş olan kişilerde bu değerlendirme ziyadesiyle karmaşık bir hal alabilmektedir (Vergide Gündem'in, Kasım 2018 sayısında yer alan "Uluslararası görevlendirmelerde görev bitiminden sonra yapılan ücret ödemelerinin vergilendirilmesi" başlıklı makalede bu konuya etraflıca değinmiştik).

Burada bilinmesi gereken husus, Türkiye'de tam mükellef olup tarifinin son gelir diliminde belirtilen tutarı aşan çalışanların yıllık beyanname vermesi gerekeceken, Türkiye'de dar mükellef olarak nitelendirilen çalışanlardan yapılan gelir vergisi kesintileri -söz konusu ücret geliri belirtilen sınırın üstünde olsa bile- nihai nitelikte olacaktır. Dolayısıyla, dar mükellef kişiler Türkiye'deki işverenden elde ettikleri ücret gelirleri için yıllık beyanname vermeyecekler. Mevcut durumda Gelir İdaresi Başkanlığı'nın mükellefiyet türüne ilişkin kişi bazında bir değerlendirmesi ve kişilerin durumlarını değerlendirmek suretiyle oluşturdukları bir veri tabanı bulunmuyor. Hal böyle olunca bu tespiti yapmak ve beyanname verip vermeyeceğini değerlendirmek çalışanlara ait bir yükümlülük olarak karşımıza çıkıyor. Dolayısıyla, mükellefiyet durumunun tespit edilmesi ve tevsik edici belgelerin saklanması (örneğin mukimlik belgesi) da gelecek dönemde önemli bir husus olarak karşımıza çıkacaktır.

4.2.2 Birden fazla işverenden ücret geliri elde edenler

Birden fazla işverenden ücret geliri elde eden kimselerin hali hazırda beyan yükümlülükleri olabildiğine yukarıda değinmiştik. Birden sonraki işverenden elde edilen gelir, gelir vergisi tarifisinin ikinci diliminde yer alan tutarı aşıyorsa, bu kişiler yıllık beyanname vermekle yükümlüdürler. Ancak, hangi işverenin birinci olarak nitelendirileceğini çalışanın kendisinin belirleme hakkı mevcut. Yani aslında, en çok gelir elde edilmiş olan işverenin birinci işveren olarak kabul edilerek, geriye kalan işverenlerden elde edilen ücretlerin de bir araya getirilmesi suretiyle yıllık beyanname verilir verilmeyeceğini tespit etmek gerekiyor. Elde edilen gelirden kastın gelir vergisi matrahı olduğuna da değinmiştik.

Örneğin, 2019 yılı içerisinde 3 farklı işverenden gelir elde ettiğinizi düşünelim. Bunların ilkinden toplam 50.000 TL, ikincisinden 30.000 TL ve üçüncüsünden de 9.000 TL elde ettiğinizi varsayalım. 50.000 TL'yi (ilk işveren) dışarıda bıraktığımızda, 30.000 TL ve 9.000 TL'yi de topladığımızda 39.000 TL'lik bir tutar ortaya çıkıyor. Bu, 2019 yılı için uygulanan gelir vergisi tarifisinin ikinci diliminde yer alan 40.000 TL'nin altında bir tutar. Dolayısıyla, yıllık gelir vergisi beyanname vermeye gerek bulunmayacaktır. Ancak, son işverenden 15.000 TL elde edilmiş olsaydı toplam 45.000 TL'lik bir tutar bulacaktık ve bu durumda bütün işverenlerden elde edilen ücretler toplanarak beyan edilecek, hali hazırda yapılan gelir vergisi kesintileri de beyanname üzerinde hesaplanacak

olan gelir vergisi tutarından düşülerek ödenecek vergi tutar bulunacaktır.

2019 yılında benzer durumda olan çalışanların Mart 2020'de yıllık gelir vergisi beyannameyi vermeleri gerekeceğini hatırlatalım. İrtibat bürosu çalışanları, işyeri serbest bölgede olanlar, Ar-Ge merkezi veya Teknokent gibi alanlarda çalışanların beyan yükümlülüklerinde özellikli haller olabileceğinden onların durumlarını ayrıca değerlendirmeleri gerekebilecektir.

7194 sayılı Kanun'un birden fazla işyerinden ücret geliri elde eden çalışanlar açısından da değişiklikler getirdiğini belirtelim. Birden fazla işverenden ücret geliri elde edip de bu ücretlerin toplamı gelir vergisi tarifesinin son diliminde yer alan tutarı aşanlar yıllık beyanname ile bu gelirlerini beyan edecekler. Bu değişiklik de 2020 yılı itibarıyla yürürlüğe giriyor. Yani örneğin, bir işverenden 590.000 TL, diğer işverenden ise 35.000 TL ücret geliri elde eden bir çalışan düşünelim. Yukarıdaki örnekte yaptığımız gibi 590.000 TL'yi ilk işverenden elde edilen gelir kabul edip dışarıda bıraktığımızda kalan ücret 35.000 TL, tarifinin ikinci diliminde yer alan tutarı (2020 için 49.000 TL) aşmadığından yıllık beyanname vermek gerekmeyecekti. Ancak yeni düzenlemeyle birlikte ek olarak toplam tutarın da tarifinin son diliminde yer alan tutarı aşmış olduğunu test etmek gerekiyor. Her iki tutarı topladığımızda bulduğumuz 625.000 TL, tarifinin son diliminde yer alan tutarı (2020 için 600.000 TL) aştığı için, bu kişinin yıllık gelir vergisi beyannameyi vermesi gerekeceğini söyleyebiliriz.

Dolayısıyla yeni düzenlemede birden fazla işverenden ücret geliri elde eden kimselerin beyan yükümlülüklerinin bulunup bulunmadığına ilişkin tespiti yaparken her iki hesaplamayı da yapmaları gerekecektir. Yani, hem en çok ücret aldıkları işverenden elde ettikleri geliri dışarıda bırakarak diğer işverenlerden elde ettikleri ücretleri toplamak suretiyle tarifinin ikinci diliminde yer alan tutarı aşmış olduğuna, hem de bütün ücret gelirlerini toplayarak tarifinin son diliminde yer alan tutarı aşmış olduğuna bakmaları gerekiyor.

Bir önceki bölümde bahsettiğimiz dar - tam mükellef konusu burada da önem arz ediyor. Eğer söz konusu çalışanlar dar mükellef statüsündelerse, bu hesaplamaları yapmalarına gerek olmaksızın ücret gelirleri için beyanname vermeleri gerekmeyeceğini söyleyebiliriz.

4.2.3 Yurt dışından elde edilen ücretler

Aslında yeni düzenleme bu konuda herhangi bir yenilik getirmiyor. Dolayısıyla, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi yurt dışından ücret geliri elde etmekte olup Türkiye'de çalışan kimselerin genellikle bu gelirlerin beyanının gerekebileceğini değerlendirmeleri gerekecektir.

5. Şirketlerin ve çalışanların neler yapması gerekiyor?

Esasında yukarıda kısmen değindiğimiz noktalar mevcut, ancak bu konuda biraz daha kapsamlı şekilde yapılması gerekenleri ele alacağız.

5.1 İşverenler tarafından yapılması gerekenler

İşverenlerin yukarıda da bahsettiğimiz gibi, vergi kesintilerinin

doğru şekilde yapılabilmesi adına bordro programlarını yeni vergi tarifesine göre uyarlaması gerekecek. Ayrıca ücretlerin net olarak ödeniyor olması durumunda, düzenlemenin bütçesel etkilerini göz önünde bulundurmalarında da fayda var.

İşverenler tarafından yapılması gerekenler esasında daha sınırlı, çünkü yukarıda bahsi geçen beyan yükümlülüğü konusu tamamen çalışana ait bir ödev ve bu kişisel sorumluluğun yerine getirilmesi noktasında vergi dairesi kendilerini muhatap alacak. Ancak uzun yıllardır çalışmakta olan ve ücret geliri için yıllık beyanname vermeyen çalışanların bilgilendirilmesi noktasında hassasiyet gösterilmesi önemli olabilir. Zira vergi dairesi "değişiklikten haberim yoktu" şeklinde bir özrü kabul etmeyecektir. Her ne kadar beyan yükümlülüğü çalışana ait de olsa, kapsama giren çalışanların ücret seviyesi itibarıyla genellikle yönetici seviyesinde olacağı ve dolayısıyla insan kaynakları ekipleri tarafından konuya ilişkin olarak kendilerine bilgi verilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Öte yandan, ücretlere ilişkin olası incelemelerde vergi dairesinin işverenlerden de belge ve bilgi talep edebilmesi mümkün olduğundan, vergi dairesinden gelebilecek taleplerin de süresinde karşılanması önem arz edecektir.

5.2 Çalışanlar tarafından yapılması gerekenler

Yeni uygulamada kimlerin beyanname vermesi gerekeceğinden yukarıda bahsetmiştik. Ancak bu bölümde uygulama kapsamında çalışanların yapması gerekenleri biraz daha detaylı ele alacağız.

5.2.1 Mükellefiyet durumunun tespiti

Öncelikle bu durumla ilgili bir tereddüt varsa ilk olarak bu tereddüdün giderilmesi ve durum tespitinin ortaya konulması gerekecektir. Devamlı olarak Türkiye'de yaşamış ve çalışmış, yurt dışıyla ilişkisi olmayan kişilerin zaten Türkiye'de tam mükellef olarak nitelendirileceğini, çalışanların çok büyük kısmının da bu statüde olduklarını söyleyebiliriz.

Ancak farklı bir ülkeden Türkiye'ye gelmiş çalışanların veya Türkiye'den farklı ülkelerde görevlendirilmiş olanların durumlarının değerlendirilmesinde fayda olacaktır. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi dar mükellef statüsünde olanların ücret gelirlerinden yapılan gelir vergisi kesintisi nihai nitelik taşımaktadır.

5.2.2 Beyan yükümlülüğünün tespiti

Tam mükellef olan çalışanların, yıllık gelirlerinin yukarıda paylaştığımız açıklamalar dahilinde kontrol edilmesi gerekecektir.

Beyanname verme yükümlülüğünün, beyanname verilmesi sonrasında ödenecek gelir vergisi bulunup bulunmamasından bağımsız olduğu unutulmamalıdır. Yani ücret geliriniz tarifinin son dilimindeki tutarı aştığı için yıllık beyanname vermeniz halinde her durumda bir gelir vergisi ödemesi çıkacağı düşünülmemelidir.

Örneğin 2020 yılı boyunca sadece bir işverenden ücret geliri elde eden, yıllık ücret geliri toplamı 1.000.000 TL olan bir genel müdürün, beyana tabi farklı bir gelirinin olmaması durumunda

1.000.000 TL'lik ücret gelirini beyan etmesi, halihazırda kendisinden yıl boyunca yapılan gelir vergisi kesintilerini ise beyanname üzerinde hesaplanan gelir vergisinden düşmesi gerekecektir. Ancak böyle bir durumda işverence yapılan kesintiler toplamı, hesaplanan vergiyle eşit olacağından bu çıkarma işlemi sonrası ödenecek vergi 0 TL olarak belirlenecektir. Söz konusu genel müdür ise ödenecek gelir vergisi bulunmadığından yalnızca beyannameye ilişkin damga vergisini ödeyecektir. Fakat bu örnekte genel müdür "Nasılca vergi çıkmıyor, beyan etmesem de olur" şeklinde bir yaklaşım sergilemeyecektir, zira beyan işlemi ihtiyari değil, kanuni bir zorunluluktur. Beyan edilmemesi durumunda bir vergi kaybı olmasa bile vergi dairesinin usulsüzlük cezası uygulayabileceği bilinmelidir.

5.2.3 Beyan işlemi

Beyan yükümlülüğü bulunan çalışanların yıllık beyannamelerini takvim yılını takip eden mart ayı içerisinde vermeleri gerekiyor. Yani yeni uygulamanın 2020 yılında başlayacağını düşünürsek, 2021 mart ayında uygulamaya ilişkin ilk beyannameler verilecek.

Yıllık beyannameler, kişilerin çalıştıkları şirketin mükellefi olduğu vergi dairesine değil, kişilerin ikametgâh adreslerine göre yetkili olan vergi dairelerine sunulacaktır. Örneğin çalıştığınız şirket Büyük Mükellefler Vergi Dairesi'ne bağlı, ancak ikametgâhınız Beşiktaş Vergi Dairesi'nin yetki alanında olsun, yıl boyunca işvereninizce yapılan gelir vergisi kesintileri Büyük Mükellefler Vergi Dairesi'ne ödenirken siz yıllık beyannamenizi Beşiktaş Vergi Dairesi'ne sunacaksınız. Ancak Beşiktaş Vergi Dairesi, beyan işlemi alırken işvereninizin bağlı olduğu vergi dairesi, vergi kimlik numarası gibi bilgileri sizden talep edecek.

Ücret geliri elde eden çalışanlar için yıllık beyannamelerin elektronik ortamda verilmesi zorunluluğu bulunmuyor. Dolayısıyla dileyen çalışanlar yıllık beyannameleri vergi dairelerine, beyan döneminde elden verebilecekken, isteyenler ise elektronik olarak sunabileceklerdir. Daha önce vergi dairesi nezdinde işlem yapmamış, yıllık beyanname vermemiş çalışanların öncelikle vergi dairelerinin sicil servislerine giderek mükellefiyet tesis ettirmeleri gerekecektir. Mükellefiyet tesis işlemi sonrasında elektronik ortamda beyannamelerini sunmak isteyen mükelleflere, vergi dairesince şifre verilebilmektedir.

Öte yandan, vergi dairesine hiç gitmeden de bu işlemi yapmak son birkaç yıl içerisinde mümkün hale getirildi. Gelir İdaresi Başkanlığı'nın "Hazır Beyan" adını verdiği sistemle mükellefiyet tesis ettirilmesine ve şifre talep edilmesine gerek kalmaksızın elektronik ortamda yıllık beyanname verilebiliyor. Hazır Beyan sistemine erişebilmek için e-devlet şifresi sahibi olmak yeterli, ancak e-devlet şifreniz yoksa da Gelir İdaresi Başkanlığı'nın web sitesi kanalıyla T.C. kimlik numarası, bir yakınınızın (anne, baba, eş veya çocuk) T.C kimlik numarası, doğum tarihi ve anne kızlık soyadının ilk iki harfi ile sisteme giriş yapabilmek mümkün. Dolayısıyla çalışanlar vergi dairelerine gitmek suretiyle bu işlemleri gerçekleştirebilecekleri gibi oturdukları yerden de beyannamelerini verebilecekler. Diğer bir alternatif olarak da meslek mensuplarını yetkilendirerek beyan işlemi için onlardan destek alabilecekler.

Beyannamenin doğru bir şekilde doldurulmasının önemli olduğunu belirtmekte fayda var. Zira beyanname verme işlemi

bir web sitesinde yer alan formu doldurmanın ötesinde bir işlem. Her ne kadar elektronik sistem bazı yönlendirmeler yapıyorsa da verdiğiniz bilgilerin doğru olduğunu ve mevzuata uygun işlem yaptığınızı varsayacaktır. Beyan işlemi gerçekleştirdikten sonra ise aynı beyannameyi güncelleme mümkün olmayacağını belirtmekte fayda var. Verdiğiniz beyanname üzerinde hatalı işlem yaptığınızı fark ettiğinizde farklı bir beyanname hazırlayarak daha önce yaptığınız işlemi düzeltmeniz gerekecektir. Dolayısıyla daha sonra uğraşmamak adına beyan işleminin doğru bir şekilde yapılması önem arz etmektedir.

Yukarıda da değindiğimiz gibi yıllık beyanname verilmesi ek bir gelir vergisi ödeneceği anlamına gelmiyor. Duruma göre ek gelir vergisi ödenebileceği gibi vergi dairesinden iade almak veya yalnızca damga vergisi ödemek söz konusu olabilecektir.

Basitçe bakarsak beyannameye göreceğimiz ana başlıklar şöyle olacaktır:

- ▶ Gelirler
- ▶ Giderler (-)
- ▶ Gelir vergisi matrahı (gelirler - giderler)
- ▶ Hesaplanan gelir vergisi
- ▶ Kesinti yoluyla ödenen gelir vergisi (-)
- ▶ Ödenecek vergi / iade alınacak vergi (hesaplanan gelir vergisi - kesinti yoluyla ödenen gelir vergisi)

Yukarıdaki ana başlıklar üzerinden gidersek; hesaplanan gelir vergisi, kesinti yoluyla ödenen gelir vergisinden büyükse beyan işlemi sonucunda vergi ödeneceğini, durum tam tersiyse ise beyan işlemi sonrasında vergi dairesinden iade alınabileceğini söyleyebiliriz. Tutarlar eşit ise ne bir gelir vergisi ödenecek ne de iade alınacak bir gelir vergisi söz konusu olacaktır. Ancak bir de gelirle ilişkisi olmayan, beyanname verilmesinden kaynaklı damga vergisi mevcuttur. Damga vergisi tutarı beyannamenin nasıl sonuçlandığına bakılmaksızın ödenecektir.

Yukarıdaki üç ihtimalden de kısaca bahsetmekte fayda var. Yıl boyunca ücret geliri elde etmiş çalışanların, beyana tabi başka gelirleri (örneğin kira, birden fazla işverenden ücret, temettü, değer artış kazancı vb.) ve indirebilecekleri giderleri yoksa veya beyana tabi gelirleri ve bu gelirle eşit tutarda indirilebilecek giderleri varsa hesaplanacak gelir vergisi ve kesinti yoluyla ödenen gelir vergisi tutarı birbirine eşit olacağından bu kişilerin yalnızca damga vergisi ödemeleri gerekecektir. Damga vergisi mart ayı sonuna kadar ödenmelidir.

Ancak beyana tabi gelirleri olup dikkate alabilecekleri giderleri bulunmayan (veya gelir tutarına kıyasla daha az gideri olan) çalışanların ise hesaplanan gelir vergisi tutarları, kesinti yoluyla ödenen vergiden daha fazla olacağından, ek vergi ödemeleri gerekecektir. Hayatımıza yeni giren düzenlemeyle, ek gelirler üzerindeki vergi oranının artacağını söylemekte fayda var. Örneğin 2019 yılında Türkiye'de yerleşik durumdaki tek bir işverenden 1.000.000 TL ücret geliri ve ek olarak 58.823,53 TL kira geliri elde etmiş bir kimsenin, 2019 için gelir vergisi kesintisinin nihai nitelikte olması nedeniyle ücret gelirini beyan etmeyeceğini söyleyebiliriz. Ancak kira gelirinin götürü gider usulünde vergilenmesi durumunda 50.000 TL'lik matrah üzerinden 9.800 TL gelir vergisi ödeyeceğini söyleyebiliriz. Dolayısıyla bu örnekte kira geliri üzerindeki vergi oranı yaklaşık %20 oluyor.

Ancak 2020 yılı için beyanname verirken, ücret geliri de dahil edileceğinden ve halihazırda %40'lık dilim aşılmış olacağından, kira geliri de %40 oranında vergilendirilecektir. Dolayısıyla, ücret dışı beyana tabi geliri olan kimselerin bu durumu göz önünde bulundurarak vergi ödemesi için daha fazla miktarda para ayırmaları gerekebileceğini değerlendirmeleri yararlı olacaktır. Beyan işlemi sonrasında gelir vergisi ödemesi gerekenler bunu iki eşit taksitte gerçekleştirebileceklerdir. 2020 gelirleri, 2021 Mart ayı içerisinde beyan edildikten sonra 2021 Mart ayı sonuna kadar ilk taksit ve damga vergisi tutarı, temmuz ayı sonuna kadar da ikinci taksit vergi dairesine ödenmelidir.

Son olarak iade konusuna da değinelim. Kesinti yoluyla ödenen gelir vergisi tutarı, beyanname üzerinde hesaplanan vergi tutarından fazla olanlar aradaki farkı vergi dairesinden iade alabilecekler. Böyle bir sonucun elde edilebilmesi için kişilerin beyanname üzerinde indirilebilecek giderlerinin olması ve beyana tabi farklı gelirlerinin olmaması ya da varsa bile gider tutarından daha az olması gerekir. Beyan işleminin sonucunda iade çıkması halinde, tutarın kişiye otomatik olarak ödeneceğini söylemek doğru olmayacaktır. Mevcut durumda beyan işleminin iade ile sonuçlanması halinde vergi dairesine iade talebine ilişkin ayrıca bir dilekçe verilmesi gerekmektedir. Vergi dairesi bu durumda iade talep edenden ek bilgi ve belge de isteyebilecektir. İadenin nakden yapılması talep edilebileceği gibi vergi dairesine borcunuz varsa (veya gelecekte olacaksa), bu borcun kapatılması için kullanılmasını (mahsup) da tercih etmek mümkün. İadeden bağımsız olarak, bu durumdaki kimselerin de mart ayı sonuna kadar damga vergisi tutarını ödemelerinin gerekeceğini hatırlatalım.

İade alınabilmesi için indirilebilecek giderlerin olması gerektiğini söylemiştik. Peki hangi giderler indirilebiliyor?

- ▶ Şahıs sigorta primleri
- ▶ Eğitim ve sağlık harcamaları
- ▶ Bağış ve yardımlar
- ▶ Eğitim ve sağlık tesisleri ile dini tesislere ilişkin bağış ve yardımlar
- ▶ Gıda bankacılığı kapsamındaki bağış ve yardımlar
- ▶ Kültür ve turizm amaçlı bağış ve yardımlar
- ▶ Sponsorluk harcamaları
- ▶ Cumhurbaşkanınca başlatılan yardım kampanyalarına yapılan bağışlar
- ▶ Türkiye Kızılay Derneği ile Türkiye Yeşilay Cemiyetine yapılan nakdi bağış ve yardımlar.

Yukarıda anılan indirimlerle ilgili çok fazla detay olduğunu da belirtmekte fayda var. Örneğin eğitim ve sağlık giderleri beyan edilen gelirin %10'uyla sınırlandırılmış durumda, ancak %10 ile sınırlandırılmış bile olsa bu kapsamda yapılan her harcama indirilebilir değil ve uygulama alanı oldukça sınırlı. Örneğin devlet kurumlarına ödenen tutarlar bu kurumların vergi mükellefi olmaması nedeniyle indirim konusu yapılamıyor; özel öğrenci yurtlarına ilişkin ödemeler, ulaşım amacıyla servis kullanımına ilişkin giderler indirilebilirken, okulda yenilen öğlen yemeğine ilişkin tutarlar eğitim bedeline ek olarak hesaplandığına indirilemiyor.

Dolayısıyla herhangi bir giderden faydalanılabileceğini düşünüyorsanız daha sonrasında mağduriyet yaşamamak adına

detaylı şekilde araştırma yapılmasında fayda olacaktır. Öte yandan 2020 yılına ilişkin beyanname Mart 2021'de verilecek de olsa, ocak ayı itibarıyla yıl boyunca yapılan harcamalara ilişkin belgelerin toplanması ve muhafaza edilmeye başlanması gerekecektir.

5.2.4 Belgelerin saklanması ve talep halinde sunulması

Beyan yükümlülüğünün şahsi bir ödev olduğunu söylemiştik. Ek olarak, beyanname veren çalışanlar elde ettikleri gelirlere, beyanname indirimi olarak dikkate aldılarsa yaptıkları gider ve harcamalara ilişkin belgeleri söz konusu vergilendirme dönemini takip eden 5 yıl boyunca saklamakla yükümlüler. Zira vergi dairesi 5 yıl içerisinde herhangi bir zamanda bilgi ve belge isteme hakkına sahip.

Olası incelemelerde veya bilgi isteme durumlarında vergi dairesince tanınan süre içerisinde istenen bilgi ve belgelerin kendileriyle paylaşılması gerekecektir.

6. Sonuç

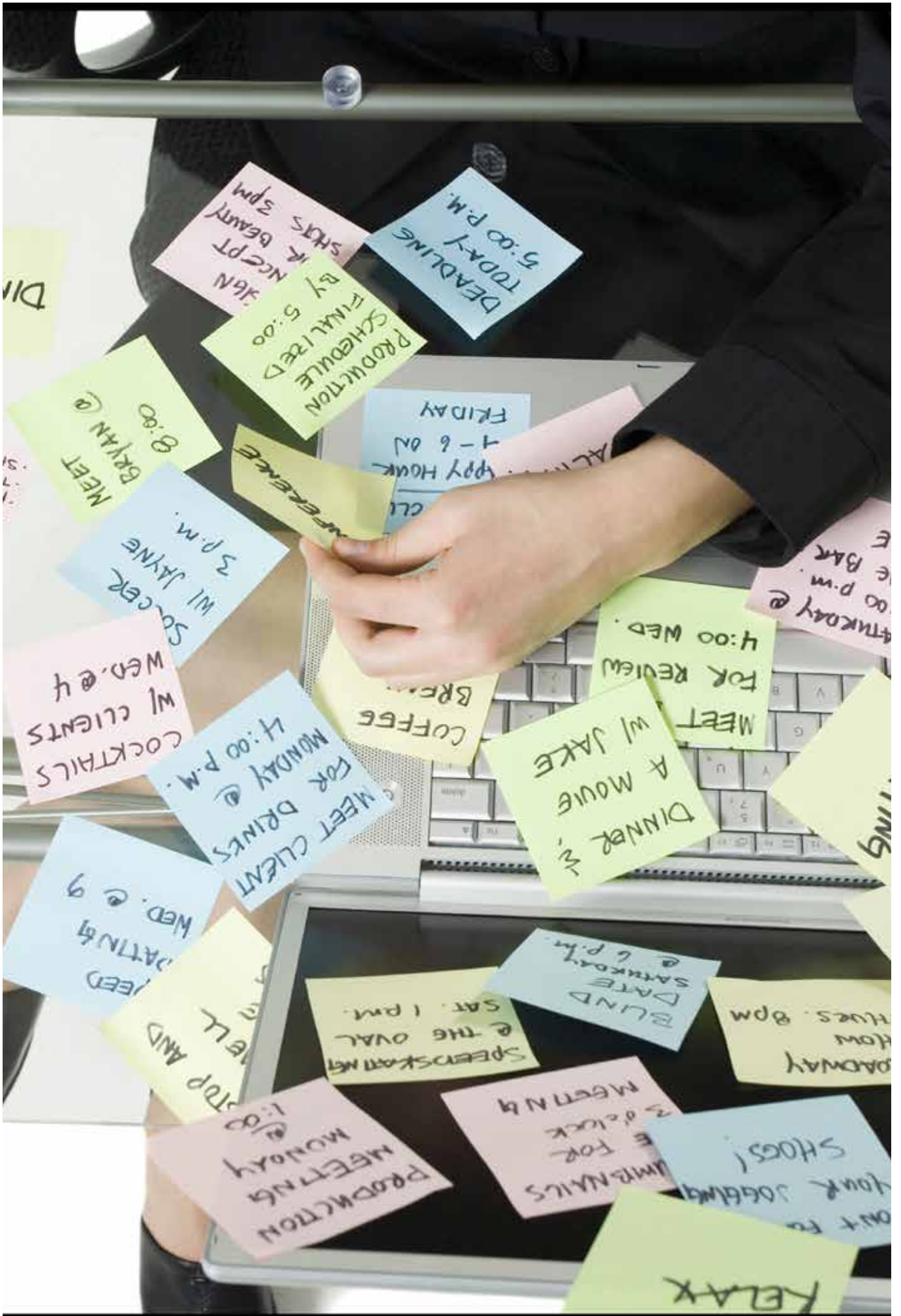
TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'ndaki tartışmalar esnasında, yeni uygulamanın yaklaşık 46 bin kişiyi kapsayacağı belirtilmiştir. Ancak, uygulamaya en yüksek gelir grubundan başladıktan sonra sistem oturdukça yeni düzenlemelerle ücret geliri elde eden daha alt gelir gruplarına da beyan yükümlülüğünün getirilmesinin planlandığı ifade edilmiştir. Dolayısıyla, bu düzenlemeyi ücret geliri elde eden diğer çalışanların da yıllık beyanname verecekleri bir sistemin pilot uygulaması olarak düşünebiliriz.

Her ne kadar ilk beyannameler Mart 2021'de verilecekse de hem işverenler için hem de kapsama giren çalışanlar için yeni yıl itibarıyla yapılması gereken pek çok şey var. Uygulamanın ilk yılından itibaren herhangi bir sorunla karşılaşmamak, hak kaybına veya cezai yaptırımlara uğramamak adına uyum sürecinde yapılacakların planlaması önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Gelir Vergisi Kanunu
- 7194 sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararıyla Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
- E-devlet web sitesi - www.turkiye.gov.tr
- Hazır Beyan web sitesi - <https://hazirbeyan.gib.gov.tr/>
- 255 Seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği
- Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 31435689-120[89-2013/1153]-57 sayılı özelvesi
- TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu Tutanak Dergisi, Dönem 27, Yasama Yılı 3, 5. Toplantı: 30.10.2019

Bu makalede yer alan açıklamalar, yazarının konu hakkındaki kişisel görüşünü yansıtmaktadır. Makaledeki bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Mevzuatın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.

Hileyi önleyici sistemlerin kurulması, muhasebe ve finans alanında alınabilecek önlemler

Giriş

Hile, pek çok işletmenin maruz kaldığı ve zamanında tespit edilemeyen, tespit edildiğinde de sistematik önlemler almak yerine bireysel tutumlarla geçiştirilen ve bundan dolayı da ilerleyen dönemlerde işletmelerin tekrar tekrar karşılaştıkları, ciddi tutarlarda maddi kayıplara neden olan çok temel bir yönetim problemidir. Şirket içi suistimaller işletmeler için önemli bir kayıp unsurudur. Şirket yönetimleri suistimallerin önlenmesi ve muhtemel suistimallerin ortaya çıkartılması için gerekli tedbirleri almalıdır. Bunun için suistimal riskleri belirlenmeli, önleyici, ortaya çıkartıcı faaliyetler planlanmalı ve suistimal risk ve yönetimi işletmenin kurumsal yönetiminin bir parçası haline getirilmelidir. Ayrıca iç denetim mekanizmalarını kurmak, iç kontrollerin etkinliği konusunda güvence sağlanması nedeniyle önemlidir.

Yolsuzluk ve suistimal olarak da adlandırılan hileli işlemlere yönelik küresel ölçekte önemli çalışmalar yapılmaktadır. Yapılan çalışmalar hem durum tespitine yardımcı olmakta hem de alınabilecek her türlü önleme ilişkin uygulamadaki beklentileri yansıtmaktadır. Amerika'da yürütülen çalışmalar, hileli işlemlerin işletmelere olan maliyetinin işletme gelirinin yaklaşık %5'i civarında olduğunu göstermektedir. Küresel rekabet ortamında maliyet analizlerinin daha çok maliyet tasarruflarına yöneldiği günümüzde, hileli işlemlerin işletmelere vermiş olduğu zararlar çok ciddi boyutlara ulaşmıştır.

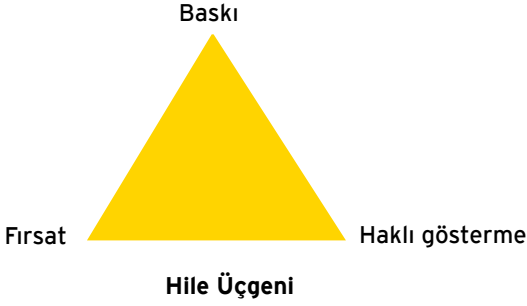
Türkiye açısından hileli işlemler ve tespit sonrası aksiyon planlamasını geciktiren en önemli faktör işletmelerin ağırlıklı olarak aile şirketi olmasıdır. Aile işletmelerinde yaşanan hileler çoğunlukla ortaya çıksa bile hukuki süreçlere aktarılamayan çok daha ciddi boyutlarda hileli işlemin olduğu tahmin edilmektedir. Hileye maruz kalan taraf hem hileli işlemi ispat edememekte hem de hilekarın "işletme sırlarını" kamu otoritesiyle paylaşma tehdidiyle karşılaşmaktadır.

Hile üçgeni (Fraud triangle)

Günümüzde çalışanları hile yapmaya iten birçok unsur bulunmaktadır. Şirket istediği kadar büyük olsun, iç kontrol yapısı istediği kadar güçlü olsun hilekarların her yerde olabileceği kabul edilmelidir. Bu sebeple çalışanları hile yapmaya yönelten dürtüleri iyi bilmek gerekmektedir.

Amerikalı hile araştırmacısı Donald R. Cressey, hapisanedeki mahkumlar üzerinde yaptığı araştırmalar sonucunda hile unsurunun özelliklerini üç temel başlık altında toplamıştır:

- 1- Özenti/baskılar
- 2- Fırsatlar
- 3- Haklı gösterme

Bunlardan ilki "baskı"dır. İşletme çalışanları yaşadıkları finansal baskılar, işle ilgili baskılar ve sosyal hayatlarında karşılaştıkları birtakım baskılar sebebiyle hile eylemine başvurmaktadır. Hile eyleminin ortaya çıkmasındaki bir diğer etken "fırsat"tır. Fırsat, hilekarın hile yapmaya uygun ortamı yakalaması demektir. Hile eğer üst yönetimde çalışanlar tarafından yapılıyorsa, hilenin tespit edilmesiyle bu çalışanın görevine son verilmesi ya da istifasının istenmesi, işletmenin üçüncü kişilere (yatırımcılar, hissedarlar vs.) karşı itibarının zedelenmemesi açısından önem taşımaktadır.

Bunlardan en çok rastlanılanı "hileli finansal raporlama"dır ve işletmeye verdiği zarar açısından en etkili hile türü olarak tanımlanabilir. Mali tablolarda olması gereken tutarlar ve açıklamaların yer almaması ya da yanlış kaydedilmesi yoluyla finansal tablo kullanıcılarının yanıltılması şeklinde gerçekleşmektedir. Ayrıca mali tablolarda yer alan kayıt ve belgelerin değiştirilmesi, değerlendirme, sınıflandırmaya ilişkin muhasebe ilkelerinin kasti olarak yanlış uygulanması şeklinde de gerçekleştiği görülmektedir.

İşletme yönetimleri tarafından yapılan hileler, genellikle firmalardaki tepe yönetimler tarafından gerçekleştirildiği için büyük tutarlarda zararlara yol açmaktadır. Bu tür hileler genellikle finansal tablolardaki verilerle oynaması ya da değiştirilmesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Amaç, genellikle işletmenin daha fazla kredi almasını sağlamak, halka açık şirkete borsadaki değerini yükseltmek, hisse başı karı arttırmak ya da işletmenin kamuoyundaki itibarını sağlamaktır. Bu amaçla finansal tablolarda işletmenin mali durumunu olduğundan daha iyiymiş gibi göstermeye yönelik birtakım muhasebe hilelerine başvurulmaktadır. Tepe yönetimi işletmenin durumunu iyi gösterecek hilelere başvurabileceği gibi vergi kaçırmak, kârdan daha az pay dağıtmak gibi amaçlar için de finansal durumunu kötü gösteren hilelere yönelebilir.

Hile türleri

Uluslararası Sertifikalı Hile İncelemecileri Enstitüsü (ACFE) tarafından yapılan sınıflandırmaya bakıldığında hile türleri 3 ana başlık altında aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Varlıkların kötüye kullanılması,
- Hileli finansal raporlama,
- Yolsuzluk ve ahlaki olmayan davranışlar.

İşletme yönetimleri tarafından yapılan hilelerin yöntemlerini çeşitlendirmek mümkün olduğu gibi genellikle aşağıdaki yöntemler kullanılarak hile yapılmaktadır:

- ▶ Sahte belgeler yoluyla gider yaratmak,
- ▶ Belgelerle desteklenmeyen muhasebe kayıtları,

- ▶ Faturasız satış yaparak geliri az göstermek,
- ▶ Gelir veya gideri ait olduğu dönemlere yansıtılmamak,
- ▶ Faaliyet konusuyla ilgili olmayan giderleri kayıtlara almak,
- ▶ Amortismanı fazla ya da az ayırmak,
- ▶ Değerleme hilelerine başvurmak gibi.

Hileyi önleyici sistemler ve muhasebe alanında alınacak önlemler

1. İç kontrol sistemine ait düzenlemeler

İşletme yönetimleri tarafından yapılan hileleri önlemede en önemli araçlardan biri iç kontrol yapısına ait düzenlemelerdir. Eğer bir işletmede iç kontrol yapısına ait herhangi bir açıklık veya eksiklik varsa, bunun hile yapmaya uygun bir ortam hazırladığını söyleyebiliriz. İç kontrol yapısı güçlü olan işletmelerde hile eyleminin oluşumu zordur. Güçlü iç kontrole sahip işletmelerde hile gerçekleştirilmiş olsa bile bunun ortaya çıkarılması ve hileyi yapanların belirlenmesi daha kolaydır. İşletme yönetimlerinin hata ve hilelerin yapılmasının önlenmesine yönelik olarak çeşitli tedbirler alması bunun için de gerekli sistemleri oluşturması ve geliştirmesi gereklidir. Yönetimlerin oluşturacağı bu sistem iç kontrol sistemi olarak tanımlanabilir.

Etkili bir iç kontrol sisteminde faaliyetlere ilişkin kontroller önleyici, saptayıcı, yönlendirici ve telafi edici olmalıdır. İç kontrol sistemi ayrıca kurumsal yönetimin vazgeçilmez parçalarından biridir. İç kontrolü dışarıdan sağlayan işletmeler, kendi içinde iç kontrol sistemini oluşturan işletmelere göre hileyi daha zor ortaya çıkarmaktadır. Bununla birlikte şirket içinde oluşturulan iç kontrol sisteminin bağımsız olması etkinliğin sağlanması açısından önemlidir. İşletmelerde kurulan iç kontrol sisteminin ne kadar etkin çalıştığına incelenmesi için iç denetim biriminin varlığı önemlidir.

Dünya çapında yaşanmış olan Parmalat, Worldcom gibi büyük muhasebe skandallarında da zayıf iç kontrol sistemlerinin rolü büyüktür. Çünkü muhasebe skandallarının ortaya çıkmasında finansal tablolarda yapılan hileli işlemlerin önemli bir payı vardır. Bu türden hileler, işletmelerde kurumsal yönetimin ve iç kontrol mekanizmasının etkin olarak uygulanamamasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla günümüzde yaşanan muhasebe skandalları iç kontrol sisteminin önemini bir kez daha ortaya koymuştur.

İşletmelerde kontrol işlemi, iç kontrol sistemi vasıtasıyla yerine getirilmektedir. Öyle ki iç kontrol sistemi, mali tablolarda hata ve hile riskinin en aza indirilmesi, bilgiye zamanında eksiksiz ve doğru şekilde ulaşılması, işin maksimum güven çerçevesinde yapılması, operasyonların düzenli bir şekilde yapılması hususlarında yönetime destek olmaktadır. ABD'de kurulan Hileli Finansal Raporlama Ulusal Komisyonu iç kontrol kavramını yeniden ele alan çalışmalar yapmıştır. Bu bağlamda COSO, iç kontrol çalışmaları kapsamında bu komisyon tarafından kurulan bir organizasyondur. COSO'ya göre iç kontrol sürecinde hedeflere ulaşabilmek için işletme faaliyetlerinin etkinlik ve etkililik kapsamında değerlendirilmesi, finansal raporlamanın güvenilirliği, kanunlara ve çeşitli düzenlemelere uygunluk önemli rol oynamaktadır.

Bunlara ek olarak iç kontrol sisteminin amaçları; işletmedeki varlıklarının hile riskine karşı korumasını sağlamak, işletme kaynaklarının etkin ve ekonomik olarak kullanılmasını sağlamak, işletme faaliyetlerinin verimli ve belirlenmiş politikalarla uyumlu yürütülmesine yardımcı olmaktır.

İç kontrol sistemi; işletme yönetimi, kurumsal yönetim, bağımsız denetim ve denetçi açısından da önem taşımaktadır. Sağlam bir iç kontrol mekanizmasına sahip işletmelerde, yönetime güven artar. İşletmelerde iç kontrol sisteminin etkin bir şekilde yürütülmesi için güçlü örgüt yapısı, etkin işleyen muhasebe sistemi, yeterli sayıda nitelikli çalışan ve iç denetim gibi unsurlara sahip olunması gerekmektedir. Günümüzde yaşanan muhasebe skandalları, finansal tablo okuyucularının finansal raporların doğruluğuna olan güvenini sarsmıştır. Oluşan bu güvensizlik bağımsız muhasebe denetiminin önemini arttırmıştır. Denetçilerin bağımsız denetim sürecinin büyük bir kısmını, işletmenin iç kontrol yapısını incelemek oluşturmaktadır. Çünkü bağımsız denetçinin görüş oluşturmaya çalıştığı finansal tablolar, iç kontrol sisteminin bir sonucudur.

Dolayısıyla etkin iç kontrol sistemi, işletmelerde yürütülen denetim faaliyetlerinin kalitesini arttırmakla birlikte, denetim için harcanan vakti azaltarak, işletmenin denetim sürecini daha az maliyetle tamamlamasını sağlamaktadır. İç kontrol sisteminin etkinliği işletme faaliyetlerinde şeffaflığın ve adilliğin sağlanmasında önem arz etmektedir. Etkin iç kontrol mekanizması, işletme içinde gerçekleştirilebilecek suistimallere imkân vermeyerek işletme yönetiminin yanlış kararlar almasını engellemektedir.

2. Bilgi teknolojilerine ait düzenlemeler

Günümüzde yaşanan hile vakaları, denetimlerde teknolojik uygulamaların ve veri analiz programlarının hilenin tespit edilmesinde ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Geleneksel olarak nitelendirilen hile tespit yöntemlerinde denetçiler, ana kütleden seçmiş oldukları örneklem üzerinden verilerin bir kısmını gözden geçirirken, teknolojik denetim programlarıyla bütün verilerin incelenmesi sağlanabilmektedir. Böylece hileden kaynaklanan zararlar azalmakta ya da hile olayı daha yeniyken ortaya çıkarılmaktadır. Teknoloji temelli bu programlar sayesinde aynı anda birden fazla dosya üzerinde inceleme yapılmakta ve birbiriyle ilişkili olabilecek dosyalar karşılaştırılarak hile ihtimali araştırılmaktadır.

Geleneksel metotlarda hileler, genel olarak ihbar, şikâyet, şans eseri ya da çeşitli gözlem ve duyular vasıtasıyla tespit edilmektedir. Teknoloji temelli hile tespit yöntemlerindeyse çeşitli istatistiksel yöntemler, finansal analiz teknikleri, bilgisayar destekli denetim programları, insanı inceleme kapsamında çeşitli yapay zekâ teknikleri, bulanık mantık yöntemleri, veri madenciliği ve dijital analiz yöntemleri kullanılmaktadır. Dolayısıyla şunu söyleyebiliriz ki bilgi teknolojileri yardımıyla yapılan hile denetiminin proaktif bir yapısı vardır.

Proaktif tespit yöntemlerinde herhangi bir ihbar ya da şikâyet olup olmadığı sorgulanmadan her zaman hile olabilme durumu göz önünde bulundurularak denetim yapılmaktadır. Son zamanlarda özellikle veri madenciliği programlarının hile denetiminde kullanılmasıyla giderek karmaşıklaşan ve büyüyen kurumsal yönetim ve faaliyet sistemleri içindeki bütün veri tabanları kolayca incelenmektedir. ERP adı verilen

kurumsal kaynak planlaması, işletmelerde mal ve hizmet üretimi için gerekli iş gücü, malzeme ve makine gibi unsurların verimli bir biçimde kullanılmasını sağlayan bütünleşik yönetim sistemleridir. Günümüzde ERP sistemleri işletmelerde yaygın bir şekilde kullanıldığından hile denetçisinin, inceleme yapılan işletmedeki iş süreçlerinde kullanılan bilgi teknolojilerini başarılı bir şekilde analiz etmesi gerekmektedir. Hile denetçisinin işletme tarafından kullanılan sistemdeki tanımlanmış yetkileri, sistem açıklarını ve olası hileleri tespit edebilmesi önem taşımaktadır.

Sonuç

Sosyal açıdan ahlaki yapının bozulmasında en büyük etkiye sahip olarak yolsuzluk karşımıza çıkmaktadır. Yolsuzlukların yapılmasında zemin olan muhasebe sistemindeki yasal boşluklar hukuki düzenlemelerle ortadan kaldırılmalıdır.

Hileli muhasebe teknikleri ile uygulayıcılar, yolsuzluk yapmanın kolay yollarını bulmuşlardır. Yapılan bu hilelerin işletmelere ve topluma verdiği zarar göz önünde bulundurularak, bu işletmelere dürüst kişilerin alınması ve işletmelerde etik kurallarının oluşturulması ayrıca etkin bir iç kontrol sisteminin kurulması gibi tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Kaynakça

- ACFE. (2012). Report to the nations on occupational fraud and abuse. Global Fraud Study.
- Atmaca, M. (2012). Muhasebe skandallarının önlenmesinde iç kontrol sisteminin etkinleştirilmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi, 14(1), 191-202.
- Bekçioğlu, S., Coşkun, A., Gümüş, U.T. (2013, Temmuz). İşletmelerde hile ve yolsuzlukların önlenmesinde farklı bir yaklaşım: adli muhasebe. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 1-13.
- Bozkurt, N. (2011). İşletmelerin kara deliği hile çalışan hileleri. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Boztepe, E. (2013, Haziran). Benford kanunu ve muhasebe denetiminde kullanılabilirliği. Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 73-83.
- Çalış, Y.E., Keleş, E., Engin, A. (2014, Temmuz). Hilelerin ortaya çıkartılmasında bilgi teknolojilerinin önemi ve bir uygulama. Muhasebe ve Finansman Dergisi, 93-106.
- Çatıktaş, Ö. (2011). İşletmelerde mali tablo hileleri. Kamu İç Denetçileri Derneği Denetim Dergisi, 18-30.
- Demir, Ş. (2014). Muhasebe hataları ve hileleri ile bunlara dair yaptırımların yasal mevzuat kapsamında değerlendirilmesi. Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı, 169-193.
- ERP Nedir? (t.y.) Çevrimiçi 1 Mayıs, 2017,

www.bilisimterimleri.com/bilgisayar_bilgisi/bilgi/121.html

Bu makalede yer alan açıklamalar, yazarının konu hakkındaki kişisel görüşünü yansıtmaktadır. Makaledeki bilgi ve açıklamalardan dolayı EY ve/veya Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş.'ye sorumluluk iddiasında bulunulamaz. Mevzuatın sık değiştirilen ve farklı anlayışlarla yorumlanabilen yapısı nedeniyle, herhangi bir konuda uygulama yapılmadan önce konunun uzmanlarından profesyonel yardım alınmasını tavsiye ederiz.

Amendments to the taxation of wages

Law No. 7194, enacted after being published in the Official Gazette in December, contains many tax regulations some of them introducing amendments to the taxation of wages. Through these amendments, the legislator hopes to generate more tax revenue, increase the number of taxpayers submitting a tax return annually and reduce unregistered transactions.

Currently, employees pay income tax at rates ranging from 15% to 35% depending on their income level, however a new tax bracket is added and the highest tax rate is set at 40%. Under the existing situation, the vast majority of employees were not required to submit annual returns for wage income.

In the Turkish tax system, wages are generally taxed through withholding, however with the amendment, employees whose wages are taxed in the 40% tax bracket will also need to declare their wage income with an annual income tax return. However, there is no declaration requirement for the employees who are deemed to be non-tax residents.

The annual income tax return for the income acquired in 2020 will be submitted in March 2021, but it will be useful for employees to collect and keep their payroll and expense documents as of January 2020. Documents related to declared income and expenses should be kept for 5 years. It would be useful if human resources teams identify the employees covered by the new implementation in their companies and inform them about the changes.

On the other hand, it will be useful to update the payroll systems to implement the new tax tariff and to test whether they work correctly before the withholding tax returns are prepared. Additionally, if the wage is paid in net according to the employment contracts with employees, the 2020 budget may need to be revised as the cost of the 5% increase in the tax rate will remain on the employer.

Income tax returns can be submitted by visiting tax offices or electronically via e-government or through the website of the Revenue Administration. Employees with a wage income taxed from the top tranche and therefore have an obligation to submit a tax return will have to include these revenues in the same return if they have income that is subject to declaration other than wage. Therefore, in this case, it should be considered that the non-wage income included in the tax return will be taxed at the highest rate and more money should be allocated for tax payment.

If there are expenses to be deducted on the tax return, it may be possible to get tax refund at the end of the declaration process. In case a tax refund arises, the refunds will not be paid to the people themselves. Therefore, there is also a requirement to apply to the tax office for a refund.

Although the first tax returns will be submitted in March 2021, there is still much work to be done by the New Year both for employers and for employees covered. In order to avoid any problems, loss of rights or criminal sanctions as of the first year of the implementation, planning the actions to be taken is essential.

Establishment of anti-fraud systems, accounting and financial measures to be taken

Introduction

Fraud is a very basic management problem that many businesses are exposed to and which cannot be detected on time; when detected, they are passed on by individual attitudes instead of taking systematic measures and therefore, enterprises face serious repeated losses in later periods. Internal fraud is an important loss for businesses. Company management should take necessary measures to prevent and detect possible abuses.

For this purpose, fraud risks should be identified, preventive and revealing activities should be planned and fraud risk and management should be made part of the enterprise's corporate management. Additionally, setting up internal audit mechanisms is essential since it provides assurance on the effectiveness of internal controls.

Significant studies are being carried out globally on fraudulent transactions that are also called corruption and abuse. The studies both help to determine the situation and reflect the expectations in the implementation of all kinds of prevention. In today's world, where cost analysis in the global competition environment focuses more on cost savings, the losses caused by fraudulent transactions have reached serious levels. The studies carried out in the US show that the cost of fraudulent transactions to enterprises is around 5% of operating income.

American researcher Donald R. Cressey features the element of cheating under three main titles as a result of his research on prison inmates. These may be defined as wannabe / oppression / opportunities / justification.

The most common of these is "fraudulent financial reporting" and it can be defined as the most effective type of fraud in terms of the damage imposed on the enterprise. It is handled as misleading the users of the financial statements by not including the amounts and explanations required in the financial statements or by recording them incorrectly.

Anti-fraud systems and accounting measures

1. Internal control system regulations

One of the most important tools in preventing fraud by business management is the regulations of the internal control structure. If there is any vulnerability or deficiency in the internal control structure of an enterprise, we can say that it provides an environment for fraud. In enterprises with a strong internal control structure, the formation of fraud is difficult. Even if fraud has been performed in enterprises with strong internal control, it is easier to uncover and identify fraudsters. Business management should take various measures to prevent errors and frauds and to establish and develop the necessary systems for this purpose. This system to be created by the management can be defined as the internal control system.

In addition, the purpose of the internal control system are; ensuring that the assets of the enterprise are protected against the risk of fraud, ensuring the effective and economic use of the company's resources, assisting in the conduct of business activities efficiently and in compliance with established policies.

Therefore, an effective internal control system improves the quality of the audit activities carried out in the enterprises while reducing the time spent for the audit and enabling the enterprise to complete the audit process at a lower cost.

Effectiveness of the internal control system is important in ensuring transparency and fairness in business activities. An effective internal control mechanism does not allow for misconduct to be carried out within the enterprise, thus preventing the wrong decision of the management.

2. Information technology regulations

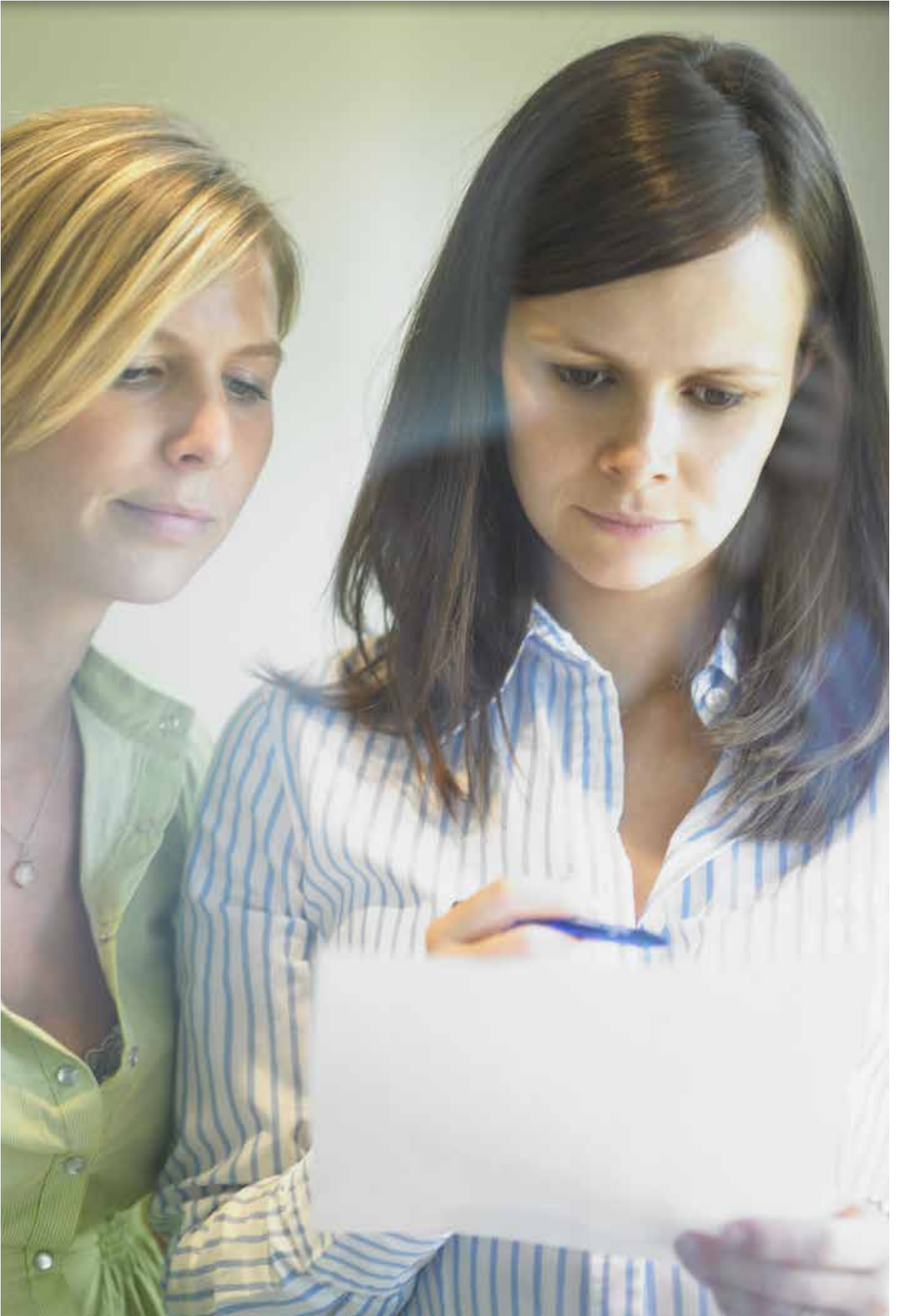
Today's fraud cases reveal the importance of technological applications and data analysis programs in inspections for detecting fraud. In traditional fraud detection methods, while auditors review some of the data over the sample they have chosen from the main body, it is possible to examine all the data with technological audit programs. Thus, the damage caused by fraud is reduced or the fraud is discovered when it is new. Thanks to these technology-based programs, multiple files are examined at the same time and the possibility of fraud is investigated by comparing the files that may be related to each other.

Conclusion

Corruption has the greatest impact on the disruption of social moral structure. Legal gaps in the accounting system which is the basis for corruption should be eliminated by legal regulations. With fraudulent accounting techniques, practitioners have found easy ways for corruption. Considering the harm that these frauds do to the enterprises and the society, it is necessary to employ honest persons and establish ethical rules in these enterprises while taking measures such as establishing an effective internal control system as well.

Explanations in this article reflect the writer's personal view on the matter. EY and/or Kuzey YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş. disclaim any responsibility in respect of the information and explanations in the article. Please be advised to first receive professional assistance from the related experts before initiating an application regarding a specific matter, since the legislation is changed frequently and is open to different interpretations.

Kasım ve aralık aylarında "Gümrük'te Gündem"i belirleyen önemli konuların başında, 7190 sayılı "Gümrük Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun"un yayımlanması yer almaktadır. Ayrıca katı yakıtların ithalat denetimi tebliğinde değişiklik yapılması; Güney Kore menşeli 3812.20.90.00.00 G.T.İ.P.'i altında yer alan eşya ithalatında dumpinge karşı kesin önlem getirilmesi; forkliftler, kaldırma ve elleçleme tertibatı olan diğer yük arabaları, çapa makineleri ile tek akslı traktörler ve bazı plastik eşyanın ithalatında gözetim uygulamasının başlatılması; naylon veya diğer poliamidlerden iplikler için tarife kontenjanı açılması; dahilde İşleme İzin Belgeleri/ İzinlerine süre uzatım imkanı getirilmesi; EFTA ve Ürdün STA'larının ekindeki Menşe Protokollerinin PAAMK Sistemi Kapsamı Ticarete Eşyanın Tercihli Menşeinin Tespiti Hakkında Yönetmelik kapsamından çıkarılması; EFTA STA'sı ekindeki Protokol B'nin, Pan Avrupa Akdeniz Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyon Kapsamı Ticarete Eşyanın Tercihli Menşeinin Tespiti Hakkında Yönetmelik kapsamına alınması ve 84. fasılda yer alan forkliftler ile diğer bazı yük arabalarına ilave gümrük vergisi getirilmesi de diğer önemli konuları oluşturmaktadır.

1. Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği'nde değişiklik yapıldı.

30.12.2018 tarihli mükerrer Resmî Gazete'de yayımlanan Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2019/7)'nin 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendi: "İthalatçı firma aracılığıyla ithal edilecek her parti yakıt için sanayiciler tarafından verilecek, Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca istenen taahhütname" yürürlükten kaldırılmıştır.

Ayrıca, Tebliğ'in ekinde yer alan Ek-4 değiştirilmiş ve aynı Tebliğ'e "Bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten önce 5'inci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi uyarınca verilen taahhütname için işlem tesis edilmez." hükmü geçici madde olarak eklenmiştir.

Bu Tebliğ yayım tarihinde (31 Ekim 2019) yürürlüğe girmiştir.

2. 2013/19 sayılı Genelge'de değişiklik yapıldı.

12.06.2013 tarihli ve 2013/19 sayılı Genelge eki "İzin Süreleri Tablosunun" 3'üncü satırı aşağıda belirtildiği şekilde yeniden düzenlenmiştir.

2006/12 sayılı Tebliğ maddesi	Dahilde işleme izni kapsamında yapılacak işlem	Mülga	Güncel
		Süre (Ay)	Süre (Ay)
14/1-c	Eşyanın korunması, görünüş ya da satış kalitesinin iyileştirilmesi, yeniden dağıtım veya yeniden satış için hazırlanmasına yönelik işlemler	6 Ay	12 Ay

Ayrıca, mezkûr Genelge'nin 1'inci maddesinin ikinci paragrafında yer alan "Anılan Tebliğ'in 14/1-a ve 14/1-ı kapsamında düzenlenen ve taahhüt hesabı henüz kapatılmamış Dahilde İşleme İzinleri için izin sürelerinin gümrük idarelerince 12 (on iki) aya tamamlanması gerekmektedir." hükmü, "Anılan Tebliğ'in 14/1-a, 14/1-c ve 14/1-ı maddeleri kapsamında düzenlenen ve taahhüt hesabı henüz kapatılmamış Dahilde İşleme İzinleri için izin sürelerinin gümrük idarelerince 12 (on iki) aya tamamlanması gerekmektedir." olarak değiştirilmiştir.

3. 7190 sayılı “Gümrük Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” yayımlandı.

7 Kasım 2019 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 7190 sayılı Kanun ile Gümrük Kanunu’nda değişiklikler yapıldı. Değişikliklerin esas olarak cezaların indirimine yönelik olarak hazırladığı görülmektedir. Öne çıkan konular kısaca aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- 1)Yükümlüye idare tarafından yazılı olarak yanlış bir izahat verilmesi halinde idari para cezası ile gecikme faizi alınmayacak.
- 2)Kendiliğinden yapılan bildirimlerde ceza tutarı, gümrük idaresi tarafından tespit edilmesi durumunda tatbik edilmesi gereken idari para cezasının yüzde 10’u olacak.
- 3)Dahilde işleme, gümrük kontrolü altında işleme rejimi ve tam muafiyet kapsamında geçici ithalat rejiminde beyan ile muayene/denetleme arasında bir vergi farkı olması durumunda bu farkın yarısı tatbik edilecek.
- 4)Dahilde işleme rejimi kapsamında rejim ihlal edilmiş ama gümrük gözetimi devam ediyor ise ithal eşyasının gümrük vergileri, gecikme faizi ile birlikte idari para cezası olarak tahsil edilecek.
- 5)Geçici ithalat rejiminde süresi içinde gümrükçe onaylanmış bir işleme eşya tabi tutulmaz ise ithal eşyasının gümrük vergileri, gecikme faizi ile birlikte idari para cezası olarak tahsil edilecek.
- 6)Bilgi ve belge talebinin süresinde karşılanmaması halinde usulsüzlük cezası 8 kat olarak tatbik edilecek.
- 7)Uzlaşmaya başvuru genişletilerek, 15 günlük itiraz süresi içinde itirazda bulunulmuş ama sonuçlanmamış tebligatlara ilişkin de uzlaşma başvurusu yapılabilecek.
- 8)Teminatlara yönelik uygulama, vergilerin %120’si yerine sadece vergilerin %100’ü ile sınırlı olacak.

Bu Kanun yayımı tarihinde (7 Kasım 2019) yürürlüğe girmiştir.

4. Güney Kore menşeli 3812.20.90.00.00 G.T.İ.P.’i altında yer alan eşya ithalatında dampainge karşı kesin önlem getirildi.

9 Kasım 2019 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin 2019/32 sayılı Tebliğ ile, Güney Kore menşeli 3812.20.90.00.00 gümrük tarife istatistik pozisyonlu “diğerleri” tanımlı eşyadan “yalnız dioklit tereftarat içerenler”in ithalatına yönelik aşağıdaki tabloda yer verilen oranlarda dampainge karşı kesin önlem uygulanmasına karar verilmiştir.

GTİP	Eşyanın tanımı	Menşe ülke	Firma	Dampainge karşı önlem (CIF bedelin %)
3812.20.90.00.00	Diğerleri (yalnız dioktil tereftalat içerenler)	Kore Cumhuriyeti	LG Chem Ltd.	7,99
			Diğerleri	12,57

Bu Tebliğ yayımı tarihinde (9 Kasım 2019) yürürlüğe girmiştir.

5. Forkliftler; kaldırma ve elleçleme tertibatı olan diğer yük arabalarının ithalatında gözetim uygulamasına ilişkin Tebliğ yayımlandı.

21 Kasım 2019 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 2019/8 sayılı İthalatta Gözetim Uygulamasına İlişkin Tebliğ ile aşağıda Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) ve tanımı verilen eşyanın (yalnız karşısında gösterilen gümrük kıymetinin altında birim kıymetleri haiz olanlarının) ithalatında ileriye yönelik olarak yürütülecek olan gözetim uygulamasına ilişkin usul ve esaslar açıklanmıştır.

GTİP.	Eşyanın tanımı	Birim gümrük kıymeti (ABD doları/kg)
8427.10.10.00.00	Kaldırma yüksekliği 1 m veya daha fazla olanlar	6
8427.10.90.00.00	Diğerleri	8
8427.20.11.00.00	Arazi forkliftleri ve istifleme mahsus diğer yük arabaları	4
8427.20.19.00.00	Diğerleri	
8427.20.90.00.00	Diğerleri	
8427.90.00.10.00	Mekanik kaldırma platformlu yük arabaları	
8427.90.00.90.00	Diğerleri	

Tebliğ ile tabloda belirtilen eşyanın ancak elektronik ortamda düzenlenen gözetim belgesi ile ithal edilebileceği ve Tek Pencere Sistemi tarafından verilecek 23 haneli belge numarası ile belge tarihinin, yükümlü tarafından beyannamenin 44 no.lu kutusunda "Belge Referans No" ve "Belge Tarihi" alanlarında beyan edileceği belirtilmiştir.

Bu Tebliğ yayımı tarihini takip eden 30'uncu gün yürürlüğe girmiştir.

6. Bazı çapa makineleri yanında tek akslı traktörler için de gözetim uygulaması başlatıldı.

22 Kasım 2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 2019/9 sayılı İthalatta Gözetim Uygulamasına İlişkin Tebliğ ile aşağıda Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) ve tanımı verilen eşyanın (yalnız karşısında gösterilen gümrük kıymetinin altında birim kıymetleri haiz olanlarının) ithalatında ileriye yönelik olarak yürütülecek olan gözetim uygulamasına karar verilmiştir.

GTİP.	Eşyanın tanımı	Birim gümrük kıymeti (ABD doları/kg*)
8432.29.90.00.19	Diğer çapa makineleri	10
8701.10.00.00.00	Tek akslı traktörler	

*Kg: Brüt Ağırlık

Tebliğ ile tabloda belirtilen eşyanın ancak elektronik ortamda düzenlenen gözetim belgesi ile ithal edilebileceği ve Tek Pencere Sistemi tarafından verilecek 23 haneli belge numarası ile belge tarihinin, yükümlü tarafından beyannamenin 44 no.lu kutusunda "Belge Referans No" ve "Belge Tarihi" alanlarında beyan edileceği belirtilmiştir.

Bunun yanında gözetim belgesinin başvurusu, incelenmesi, yaptırımı ve kullanımına ait bilgiler de ilgili tebliğler kapsamında açıklanmıştır.

Bu Tebliğ yayımı tarihini takip eden 30'uncu gün yürürlüğe girmiştir.

7. Bazı plastik eşyanın ithalatında gözetim uygulanmasına ilişkin Tebliğ'de değişiklikler içeren Tebliğ yayımlandı.

22 Kasım 2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Tebliğ ile 2018/4 sayılı İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ'in 1'inci maddesinde yer alan tablo aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

GTİP	Eşya tanımı	2019 birim gümrük kıymeti (ABD Doları/Kg*)	
		Eski Uygulama	Yeni Uygulama
3921.12.00.00.00	Vinilklorür polimerlerinden olanlar	2,5	3,5
3921.90.41.00.00	Yüksek basınçla tabaka tabaka tertiplenmiş, bir veya iki yüzü dekore edilmiş olanlar	2,5	2,5
3921.90.43.00.00	Diğerleri	2,5	2,5
3921.90.90.90.00	Diğerleri	2,5	2,5

*Kg: Brüt Ağırlık

Bu Tebliğ yayımı tarihini takip eden 30'uncu gün yürürlüğe girmiştir.

8. Naylon veya diğer poliamidlerden iplikler için tarife kontenjanı açıldı.

22 Kasım 2019 tarihli Resmî Gazete’de, 2019/7 sayılı “İthalatta Kota ve Tarife Kontenjanı İdaresine İlişkin Tebliğ” yayımlandı. İlgili Tebliğ ile 22.10.2019 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 1676 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan naylon veya diğer poliamidlerden ipliklerin ithalatında ek mali yükümlülük şeklinde uygulanan korunma önleminin muafiyet sağlanması amacıyla açılan tarife kontenjanının kullanım usul ve esasları açıklandı. Buna göre, tarife kontenjanı miktarı ek mali yükümlülüğün uygulandığı her bir dönemde, aşağıdaki tabloda Gümrük Tarife Pozisyonu ve tanımı belirtilen eşyanın tümünün ilgili ülkeler ve gümrük bölgeleri menşeli olanları için 2.986 tondur.

GTİP	Eşyanın tanımı	Tarife kontenjanı (Ton)		
		1. yıl (21.11.2019- 20.11.2020)	2. yıl (21.11.2020- 20.11.2021)	3. yıl (21.11.2021- 20.11.2022)
5402.31	Naylon veya diğer poliamidlerden (tek katının her biri 50 teksi geçmeyenler)	2.986	2.986	2.986
5402.32.00.00.00	Naylondan veya diğer poliamidlerden (tek katının her biri 50 teksi geçenler)			
5402.51	Naylondan veya diğer poliamidlerden			
5402.61	Naylondan veya diğer poliamidlerden			
5402.45	Diğerleri, naylonlardan veya diğer poliamidlerden			

Afganistan, Angola, Antigua ve Barbuda, Arjantin, Arnavutluk, Azerbaycan-Nahçıvan, Bangladeş, Barbados, Beyaz Rusya, Belize, Benin, Bolivya, Bosna Hersek, Botsvana, Brezilya, Burkina Faso, Burundi, Bhutan, Cezayir, Cibuti, Cook Adaları, Çad, Kongo Demokratik Cumhuriyeti, Dominik Cumhuriyeti, Dominika, Ekvator, Ekvator Ginesi, El Salvador, Eritre, Etiyopya, Fas, Fiji, Fildişi Sahili, Filipinler, Filistin, Fransız Polinezyası, Gabon, Gambiya, Gana, Gine, Gne-Bissau, Grenada, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Güney Sudan, Gürcistan, Haiti, Honduras, Irak, İran, Jamaika, Kamboçya, Kamerun, Cape Verde, Karadağ, Kazakistan, Kenya, Kırgızistan, Kiribati, Kolombiya, Komorolar, Kongo, Kosova, Kosta Rika, Kuzey Kore, Küba, Laos, Lesotho, Liberya, Libya, Lübnan, Madagaskar, Makedonya, Malavi, Maldivler, Malezya, Mali, Marshall Adaları, Mozambik, Meksika, Mısır, Mikronezya, Moğolistan, Moldova, Montserrat, Moritanya, Morityus, Burma (Birmanya/Myanmar), Namibya, Nauru, Nepal, Nijer, Nijerya, Nikaragua, Niue, Orta Afrika Cumhuriyeti, Özbekistan, Pakistan, Palau, Panama, Papua Yeni Gine, Paraguay, Peru, Ruanda, Samoa, Sao Tome ve Principe, Senegal, Seyşeller, Sırbistan, Sierra Leone, Solomon Adaları, Somali, Sri Lanka, St. Kitts ve Nevis, St. Lucia, St. Vincent ve Grenadines, Sudan, Surinam, Svaziland (Esvatini), Şili, Tacikistan, Tanzanya, Tayland, Doğu Timor, Togo, Tonga, Trinidad ve Tobago, Tunus, Tuvalu, Türkmenistan, Uganda, Umman, Uruguay, Ürdün, Vanuatu, Venezuela, Vietnam, Yemen, Zambiya, Zimbabve.

Her bir ülke veya gümrük bölgesi menşeli eşya için bir dönemde verilecek tarife kontenjanı 995 tonu geçemez. Ayrıca, her bir gümrük beyannamesi kapsamında dağıtılacak tarife kontenjanı miktarı 15 tonu aşamaz.

Bu Tebliğ yayımı tarihinde (22 Kasım 2019) yürürlüğe girmiştir.

9. Dahilde işleme izin belgeleri/izinlerine süre uzatım imkânı getirildi.

28.11.2019 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan İhracat: 2019/8 sayılı Tebliğ ile İhracat: 2006/12 sayılı Tebliğ’e “Dahilde işleme izin belgeleri/dahilde işleme izinlerine ilişkin ek süre başvuruları” başlıklı geçici madde eklenmiştir. Söz konusu geçici madde uyarınca, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce düzenlenmiş ve ihracat taahhüt hesabı henüz kapatılmamış dahilde işleme izin belgeleri/izinleri ile ihracat taahhüt hesabı müeyyideli olarak kapatılmış ancak müeyyidesi kısmen de olsa tahsil edilmemiş olan dahilde işleme izin belgelerine/izinlerine, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 (altı) ay içerisinde Bakanlığa müracaatta bulunulması kaydıyla, bu müracaatın uygun görüldüğü tarihten itibaren belge/izin orijinal süresinin yarısını geçmemek üzere ilave süre imkânı getirilmiştir.

Bu Tebliğ, yayımı tarihinde (28 Kasım 2019) yürürlüğe girmiştir.

10. EFTA ve Ürdün STA'larının ekindeki menşe protokolleri PAAMK Sistemi Kapsamı Ticarete Eşyanın Tercihli Menşeinin Tespiti Hakkında Yönetmelik kapsamından çıkarıldı.

11 Aralık 2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Yönetmelik'le beraber PAAMK Sistemi Kapsamı Ticarete Eşyanın Tercihli Menşeinin Tespiti Hakkında Yönetmelik'in 2. maddesinde bazı değişiklikler yapıldı. Bu değişiklikler ile (f) fıkrasındaki Türkiye ile EFTA Devletleri arasındaki STA ekindeki Menşeli Ürünler Kavramının Tanımı ve İdari İşbirliği Yöntemlerine ilişkin Protokol B ve (ğ) fıkrasındaki Türkiye ile Ürdün Haşimi Krallığı arasındaki STA ekindeki Protokol II yürürlükten kaldırılmış ve Türkiye ile AKÇT arasındaki anlaşma ekindeki Protokol 1'in yer aldığı (g) bendi (f) olarak değiştirilmiştir.

Bu Yönetmelik 01.12.2019 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

11. EFTA STA'sı ekindeki Protokol B, Pan Avrupa Akdeniz Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyon Kapsamı Ticarete Eşyanın Tercihli Menşeinin Tespiti Hakkında Yönetmelik kapsamına alındı.

11 Aralık 2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Yönetmelik'le beraber Pan Avrupa Akdeniz Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyon Kapsamı Ticarete Eşyanın Tercihli Menşeinin Tespiti Hakkında Yönetmelik'in 2. maddesine Türkiye ile EFTA Devletleri arasında imzalanan anlaşmanın ekinde yer alan Menşeli Ürünler Kavramının Tanımı ve İdari İşbirliği Yöntemlerine ilişkin Protokol B ye ilişkin (d) bendi eklenmiş ve Yönetmelik'in EK-IV (a)'sı ile EK-V'i değiştirilmiştir.

12. Forkliftler ile diğer bazı yük arabalarına ilave gümrük vergisi getirildi.

12 Aralık 2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan 1822 Sayılı İthalat Rejimine Ek Karar ile İthalat Rejimi Kararının eki II sayılı listede yer alan 84.27 tarife pozisyonundaki forkliftler ile kaldırma ve elleçleme tertibatı olan diğer bazı yük arabalarının ithalatında ilave gümrük vergisi (İGV) alınması kararlaştırılmıştır.

GTİP	İlave gümrük vergisi oranı (%)						
	1	2	3	5			9
				6	7	8	
8427.10.10.00.00	0	0	0	6,5	6,5	6,5	6,5
8427.10.90.00.00	0	0	0	6,5	6,5	6,5	6,5
8427.20.11.00.00	0	0	0	6,5	6,5	6,5	6,5
8427.20.19.00.00	0	0	0	6,5	6,5	6,5	6,5
8427.20.90.00.00	0	0	0	6,5	6,5	6,5	6,5
8427.90.00.90.00	0	0	0	6	6	6	6

*1: AB Üyesi Ülkeler, EFTA Üyesi Ülkeler, İsrail, Makedonya, Bosna Hersek, Fas, Filistin, Tunus, Mısır, Gürcistan, Arnavutluk, Şili, Sırbistan, Karadağ, Kosova, Morityus, Moldova, Faroe Adaları; 2: Güney Kore; 3: Malezya 4: Singapur; 5: Genelleştirilmiş Tercihler Sisteminden Yararlanacak Ülkeler Grubu; 6: En Az Gelişmiş Ülkeler; 7: Özel Teşvik Düzenlemelerinden Yararlanacak Ülkeler; 8: Gelişme Yolundaki Ülkeler; 9: Diğer Ülkeler

Karar kapsamında yer alan ve A.TR dolaşım belgesi eşliğinde ithal edilen Avrupa Birliği ve Türk menşeli olmayan eşyadan "Diğer Ülkeler" sütununda belirtilen oran üzerinden İGV alınır. Ancak, Türkiye'nin taraf olduğu Serbest Ticaret Anlaşmaları çerçevesinde bir çapraz menşe kümülasyon sistemine dahil ülkeler menşeli eşyadan tercihli menşeinin tevsiki halinde İGV alınmaz.

Ancak aşağıda belirtilen durumlarda bu Karar hükümleri uygulanmaz.

- ▶ Yukarıdaki tabloda yer alan rnlerin Dahilde İşleme Rejimi kapsamında ithal edilerek işlem görmüş ürün olarak ihraç edilmesi halinde varsa telafi edici verginin hesaplanmasında,
- ▶ Karar kapsamındaki rnlerin İthalat Rejimi Kararı eki listelerdeki gümrük vergisi oranı üzerinden vergi tahsilatı yapılarak gümrük gözetimi altındayken A.TR dolaşım belgesi düzenlenerek AB ülkelerine ihraç edilmesi halinde,
- ▶ Karar kapsamındaki eşyanın aynı zamanda İthalat Rejimi Kararına ekli V sayılı listede yer alması halinde.

Bu karar yayımı tarihinden 45 gün sonra yürürlüğe girer.

Çalışma Hayatında Gündem

Dr. Hakkı Demirci

Sosyal güvenlik alanında aralık ayında en çok merak edilen konular; çalışma hayatının pek çok parametresinde değişiklik yapan yeni asgari ücret tutarı, 01.01.2020 tarihinde ülke düzeyinde uygulamaya geçmesi neredeyse kesinleşen muhtasar ve aylık prim hizmet beyannamesi uygulaması olmuştur. Bunun dışında Ulusal meslek standartları ile Türkiye-Belçika sosyal güvenlik sözleşmesinde değişiklikler yapılmış, detayları 44 ve 45 nolu SGK Sirküleri ile müşterilerimize duyurulmuştur. Bu sayımız;

Sosyal güvenlik köşemizde;

- ▶ Muhtasar ve aylık prim hizmet beyannamesindeki son durum
- ▶ Yeni asgari ücret
- ▶ İşsizlik ödeneği uygulaması
- ▶ Kısmi istihdam edilen yabancı uyruklu sigortalılar için yeni eksik gün nedeni
- ▶ İşçi özlük dosyası uygulaması ve yasal boyutu

İş hukuku köşemizde;

- ▶ "İşe iadede altı aylık kıdem koşulu" konulu örnek Yargıtay kararına yer verilmiştir.

A) Sosyal Güvenlik

1. MUHSGK 2020/Ocak ayında başlıyor

Gelir İdaresi Başkanlığının <https://ebeyanname.gib.gov.tr/index.html> adresinden yayımlanan duyuruda;

"Aylık Prim ve Hizmet Belgeleri ve Muhtasar Beyannamenin birleştirilmesi ile oluşturulan Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi 01.01.2020 tarihinde (Ocak/2020 dönemine ait olup, 26 Şubat 2020 tarihine kadar yapılacak beyanlar ile) Türkiye genelinde uygulamaya geçecektir. Beyanname verilirken sorun yaşanmaması için vergi kimlik numaranız ile prim ve hizmet bilgilerini bildirebileceğiniz işyeri sicil numaralarını Başkanlığımız İnternet Vergi Dairesi'nde "Mükellef İşlemleri" modülünde "Mükellef Dosyası" altında yer alan "SGK 4/1-a İşyeri Sicil Bilgileri" bölümünden kontrol edebilirsiniz. Eksik veya hatalı olan işyeri bilgileri için bağlı olduğunuz Sosyal Güvenlik Merkezine başvurmanız gerekmektedir" denilmiştir.

Uygulamanın detayları yayımlanması beklenen Sirküler ile açıklığa kavuşacak olup, beklenen olası değişikliklere ilişkin değerlendirmelerimiz şu şekildedir.

Ücret gizliliği nasıl sağlanacak?

Ücret gizliliğinin sağlanmasını talep eden ve beyannamelerini elektronik ortamda kendileri gönderecek olan mükellefler;

- ▶ Ücret dışındaki kesintilere ilişkin bilgileri MUHSGK1 üzerinden
- ▶ Ücretlere ilişkin bilgileri ise MUHSGK2 üzerinden

beyan edeceklerdir.

MUHSGK2 için ayrı bir kullanıcı kodu, parola ve şifre alınması gerekecek olup, muhtemelen şirketlerin İK birimlerinde yetkilendirilmiş kişiler tarafından bu işlemlerin yapılması gerekecektir. Dolayısıyla muhasebe departmanları tarafından MUHSGK1 beyannamesi verilecek ancak bu birimdekilerin çalışanlarına ücret matrahlarına erişim imkânı olmayacaktır. MUHSGK1 veya MUHSGK2 den vergi ve sigorta bildirimlerini yapacak mükellefler, kullanıcı kodu şifrelerini bağlı buldukları vergi dairelerinden alacak olmakla birlikte, bu şifrelerle SGK tarafında sigortalıların yalnızca ay içindeki gün ve kazançlarına ilişkin aylık bildirimleri yapılabilecek; sigortalı işe giriş ve çıkış bildireleri, geçici iş göremezlik ödeneklerine ilişkin çalıştı/ çalışmadı bildirimleri vb. işlemler mevcut durumda olduğu gibi SGK'dan alınan e-Sigorta şifresi ile gönderilmeye devam edilecektir.

MUHSGK "SGK bildirimleri" nasıl olacak?

E-Bildirge sisteminde; çalışan sigortalıların prim gün ve kazanç bilgileri, sigortalıların tabi oldukları prim oranlarına ve faydalanacakları istihdam/yatırım teşvikine göre "belge türü" ve "kanun numarası" seçilerek işyeri bazında ayrı ayrı düzenlenen aylık prim ve hizmet belgeleri ile SGK'ya gönderilmektedir. Muhtasar ve prim hizmet beyannamesinde ise tabi olunan prim oranı, teşvik türü farkli olsa bile tüm sigortalı bildirimleri aynı beyanname ekinde gönderilecektir. Ancak, tahakkukların sigortalıların tabi oldukları prim oranlarına ve yararlanılacak prim teşvikine göre oluşturulabilmesi için her bir sigortalı için "belge türü" ve "kanun numarası" satırının doldurulması sisteme ayrı ayrı girilmesi talep edilmektedir. E-Bildirge de her bir belge türü veya kanun numarası dikkate alınarak hazırlanan belgelerin onaylama işlemi ayrı ayrı yapılmakta iken, MUHSGK'da e-Bildirgeden farklı olarak paketin onaylama işlemi tek seferde yapılacaktır. Bunun dışında aylık prim ve hizmet belgesi her işyeri için ayrı ayrı düzenlenmekte iken, muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile aynı işverene ait farklı işyerilerindeki çalışanlara ilişkin gün ve kazanç bilgileri de aynı beyanname ekinde GİB'e gönderilecektir. Tabi bu uygulama özellikle çok şubeli ve çalışan sayısı fazla olan şirketlerde oldukça kabarık belgelerin oluşmasına neden olacaktır.

Vergi kimlik numarası ile işyeri sicil numarasının eşleştirilmesi

Mükelleflerin aylık veya üçer aylık olarak beyan ettikleri muhtasar beyanname ile aylık olarak beyan ettikleri SGK prim bildirelerinin tek bir beyanname olarak Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi adı altında verebilmesi için söz konusu mükelleflerin bir defaya mahsus olmak üzere vergi kimlik numarası ile işyeri sicil numaralarını eşleştirmeleri zorunlu hale getirilmiştir. Eşleştirme GİB internet vergi dairesi sistemi üzerinden yapılması gerekmektedir. Yeni yıl ile birlikte ülke çapında ertelemenin sonlandırılması halinde, özellikle aynı vergi kimlik numarası altında birden fazla işyeri dosyasının bulunduğu mükellefler bakımından bir an önce bu kontrol ve eşleştirilmelerin yapılması gerekmektedir.

Bu eşleştirme sonucunda aynı vergi numarası altında çok sayıda SGK işyeri sicil numarası ile karşılaşılabilmektedir. Bunlar arasında daha önce alınmış ancak dosyası kapanmış, aktif olmayan (iz olmuş, kanun kapsamından çıkmış) dosyalar da bulunabilecektir. Burada önemli olan listelenen işyerlerinin mükellefe ait olup olmadığı (aktif-pasif olması önem

taşıyamaktadır) ile tescil edildiği halde listelenmeyen dosyanın varlığının kontrolüdür. Bir farklılık bulunması halinde durumun bağlı bulunulan SGK İl/Merkez müdürlükleri ile iletişime geçilerek mutlaka düzeltilmesi gerekmektedir.

2. Yeni asgari ücret

Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun 26 Aralık 2019 tarihli toplantısında, 2020 yılında uygulanacak olan aylık brüt asgari ücret tutarını 2.943,00 TL olarak tespit etmiştir. Buna göre aylık asgari geçim indirimi tutarı 2020 yılının tamamında; bekâr bir çalışan için 220,73 TL, evli, eşi çalışmayan 3 çocuklu bir çalışan için ise 375,23 TL olarak uygulanacaktır. Söz konusu komisyon kararı 27 Aralık 2019 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Sosyal güvenlik ve işsizlik sigortası primi ile sosyal güvenlik destek primine esas kazançların aylık alt sınırı 2.943,00 TL, üst sınırı ise 2020 yılının tamamında (alt sınırın 7,5 katı olacak şekilde) 22.072,50 TL olarak uygulanacaktır.

3. İşsizlik ödeneği uygulaması

İşsizlik ödeneği, sigortalı işsizlere 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu'nda belirtilen şartları taşımaları halinde işsiz kaldıkları dönem için yine Kanun'da belirtilen süre ve miktarda yapılan ödemedir. İlgili Kanun'da işsizlik ödeneğinden yararlanma koşulları, ne kadar süreyle ve hangi miktarda yararlanabileceğine dair hususlar düzenlenmiştir.

İşçinin istifası sebebiyle işten ayrılma durumunda işsizlik ödeneği ödenmezken askerlik nedeniyle işten ayrılma durumunda işsizlik ödeneğinin ödenmesi mümkündür.

a) İşsizlik ödeneğinden yararlanma koşulları

- ▶ Kendi istek ve kusuru dışında işsiz kalmak,
- ▶ Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün hizmet akdine tabi olmak,
- ▶ Hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde en az 600 gün süre ile işsizlik sigortası primi ödemiş olmak,
- ▶ Hizmet akdinin feshinden sonraki 30 gün içinde en yakın İŞKUR birimine şahsen ya da elektronik ortamda başvurmak.

b) İşsizlik ödeneğine başvuru

Hizmet akdinin feshinden sonraki 30 gün içinde en yakın İŞKUR birimine başvurmak gerekmektedir. Başvuru, İŞKUR birimine şahsen gelerek veya elektronik ortamda www.iskur.gov.tr adresinden yapılabilir. Mücbir sebepler dışında 30 gün içerisinde başvurulmaması halinde, başvuruda gecikilen süre, toplam hak sahipliği süresinden düşülmektedir.

Son 120 günde kesinti sayılmayan haller

Hastalık, ücretsiz izin/aylıksız izin, disiplin cezası, gözaltına alınma, hükümlülükle sonuçlanmayan tutukluluk hali, kısmi istihdam, grev, lokavt, genel hayatı etkileyen olaylar, ekonomik kriz, doğal afet, fesih tarihinde çalışmamış, ev hizmetlerinde 30 günden az çalışma, kısa çalışma ödeneği ve yarım çalışma ödeneği, nedenleriyle hizmet akdi devam etmekle birlikte prim yatırılmaması halinde, prim yatırılmayan bu süreler son 120

gün şartının değerlendirilmesinde kesinti sayılmamaktadır. Bununla birlikte, 18.01.2019 tarihi ve sonrasında hizmet akdi sona erenler için, aynı işverenle olup olmadığına ve eksik gün nedenlerine bakılmaksızın hizmet akdinin feshinden önceki son 120 günlük dönemde hizmet akdinin bulunması halinde son 120 gün şartının sağlanması bakımından yeterlidir.

c) İşsizlik ödeneğine hak kazananlara sunulan hizmetler

- ▶ İşsizlik ödeneği
- ▶ Genel sağlık sigortası primleri
- ▶ Yeni bir iş bulma
- ▶ Meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi.

d) İşsizlik ödeneğinin süresi

Kanun'da yer alan diğer şartları taşınması kaydıyla hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde;

- ▶ 600 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 180 gün,
- ▶ 900 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 240 gün,
- ▶ 1080 gün sigortalı olarak çalışıp işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 300 gün,

süre ile işsizlik ödeneği verilmektedir.

e) İşsizlik ödeneği miktarı

Günlük işsizlik ödeneği, sigortalının son dört aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının %40'ı olarak hesaplanmaktadır. Bu şekilde hesaplanan işsizlik ödeneği miktarı, aylık asgari ücretin brüt tutarının %80'ini geçmemektedir. İşsizlik ödeneği damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz. Buna göre damga vergisi hariç 2019 yılında en düşük işsizlik ödeneği miktarı 1.015,59 TL iken en yüksek işsizlik ödeneği 2.031,19 TL'dir. Söz konusu tutarlar 2020 yılında sırasıyla; 1.168,27 TL ve 2.336,53 TL olarak uygulanacaktır.

Bununla birlikte işsizlik ödeneği alanlar genel sağlık sigortası kapsamında olup, işsizlik ödeneği ödenen günler için, ilgililer adına sadece genel sağlık sigortası primleri işsizlik sigortası fonundan yatırılmaktadır. Ödenek alanların bakmakla yükümlü olduğu kişiler de genel sağlık sigortalısı kapsamında sağlık hizmetlerinden yararlanabilmektedir.

İlgililer adına sadece genel sağlık sigortası primleri yatırıldığı için ödenek alınan süre emeklilik yönünden dikkate alınmamaktadır.

f) İşsizlik ödeneğinin kesildiği haller

İşsizlik ödeneği almakta iken;

- ▶ İŞKUR tarafından teklif edilen mesleklerine uygun ve son çalıştıkları için ücret ve çalışma koşullarına yakın ve ikamet edilen yerin belediye mücavir alanı sınırları içinde bir işi haklı bir nedene dayanmaksızın reddedenlerin,
- ▶ Çalışma hayatını inceleme ve denetleme yetkisine haiz müfettişlerce veya kamu idarelerinin denetim elemanları

tarafından yapılan denetimlerde Kurumumuzdan işsizlik ödeneği aldığı dönemde kayıt dışı olarak çalıştığı tespit edilenlerin,

işsizlik ödenekleri tekrar başlatılmamak üzere kesilmektedir.

- ▶ İşsizlik ödeneği aldığı süre içinde herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan yaşlılık aylığı almaya başlayanların ödenekleri "Emeklilik" gerekçesiyle yaşlılık aylığını almaya başladığı tarih itibarıyla kesilir.
- ▶ İŞKUR tarafından önerilen meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi haklı bir neden göstermeden reddeden veya kabul etmesine karşın devam etmeyen ve haklı bir nedene dayanmaksızın Kurum tarafından yapılan çağrılar zamanında cevaplamayan, istenilen bilgi ve belgeleri öngörülen süre içinde vermeyenlerin işsizlik ödenekleri kesilmektedir. Ancak, bu hallerin sona ermesi durumunda, ödemelere yeniden başlanmaktadır. Ödemenin süresi başlangıçta belirlenmiş olan toplam hak sahipliği süresinin sona erdiği tarihi geçmemektedir.

İşverenlerin, işçilerin işten çıkış bildirimini SGK'nın belirlediği 40 adet çıkış kodundan uygun olanı ile yapmaları gerekmektedir. Bu kodların işçinin işten çıkış nedenine uygun olarak kullanılması, işçinin işsizlik maaşı alması yönünden önem arz etmektedir.

Buna göre istifa eden işçiler için, SGK çıkış kodu 3[Belirsiz Süreli İş Sözleşmesinin İşçi Tarafından Feshi (İstifa)] olarak kullanılmaktadır. Bu kod ile işten çıkan işçilere işsizlik ödeneği verilmemektedir. Askerlik nedeniyle işten ayrılmalarda ise 12(Askerlik) numaralı çıkış kodunun kullanılması gerekmektedir. Bu durumda işsizlik ödeneğine hak kazanılması mümkün hale gelmektedir ancak burada da dikkat edilmesi gereken bazı hususlar bulunmaktadır: İşsizlik maaşı alabilmek için askerlik dönüşü başvurma şartı bulunmaktadır. Ancak prim gün sayılarını tamamlayan işçi işten çıkartıldığında da işsizlik ödeneği alabilir. Bu durumda işçinin askere gitmesi halinde verilen ödenek kesilmektedir. Askerlik dönüşü 30 gün içinde tekrar başvurarak kalan ödeneklerini almaya devam edebilir. 30 günlük sürenin geçirilmesi halinde işçinin alacağı maaştan kesilmektedir.

4. Kısmi istihdam edilen yabancı uyruklu sigortalılar için yeni eksik gün nedeni tahsis edildi.

Geçen ayki yazımızda 18/3/2019 tarihli SGK Genel Yazısı ile yabancı uyruklu sigortalılar için seçilebilecek eksik gün nedenlerine ilişkin uygulama değişikliği hakkında bilgi verilmişti. Bu değişiklik ile eksik gün nedenlerinin seçimi kısıtlanmış, seçilebilecek eksik gün nedenleri ise 1-İstirahat,4-Gözüaltına Alınma,5-Tutukluluk,8-Grev,9-Lokavt,10-Genel Hayatı Etkileyen Olaylar ve 11-Doğal Afet kodları olarak belirlenmişti. Ancak, kısmi süreli çalışmalarına kendi mevzuatları gereğince izin verilen yabancı uyruklu sigortalıların bildirimlerinde birtakım sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu nedenle, kendi mevzuatları gereğince izin verilen yabancı uyruklu sigortalıların bildirimlerine ilişkin olmak üzere eksik gün nedenlerine "26-Kısmi istihdama izin verilen yabancı uyruklu sigortalı" adında bir eksik gün nedeni ilave edilmiştir. Bu kapsamda bildirim yapılacak yabancı uyruklu sigortalılar için bu eksik gün nedeninin seçilmesi gerekmektedir.

5. İşçi özlük dosyası ve yasal boyutu

a. İşçi özlük dosyası nedir?

İşçi özlük dosyası ile ilgili düzenlemeler 16.03.2003 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan 4857 sayılı İş Kanunu'nun 75. maddesi ve 104. maddesi ile çalışma hayatımıza girmiş ve işverenlerce bu belge ve formların düzenlenmesi ve saklanması zorunlu hale getirilmiştir. Tanım itibarı ile işçi özlük dosyası, her şirketin her bir çalışanı için ayrı ayrı tutulması gereken, çalışana ait tüm bilgilerin yer aldığı çalışan kayıt dosyasıdır.

Her çalışandan bir işe girdiğinde işverenler tarafından talep edilen bazı belgeler bulunmaktadır. Bu belgelerden bir kısmı işçi özlük dosyalarında mutlaka yer alması gereken belgeler olup diğer belgelerin bulunma gerekliliği ise işin nitelikleri ve işçilerin özelliklerine bağlı olarak değişebilmektedir. Aynı şekilde bazı belgeler işe giriş tarihi itibarı ile bazı belgeler ise iş sözleşmelerinden doğan ilişki varlığını koruduğu süre boyunca işverenlerce işçi özlük dosyalarında saklanmalıdır.

b. İşçi özlük dosyasının yasal dayanağı

4857 sayılı İş Kanunu'nun 75. maddesine göre, "İşveren çalıştırdığı her işçi için bir özlük dosyası düzenler. İşveren bu dosyada, işçinin kimlik bilgilerinin yanında, bu Kanun ve diğer kanunlar uyarınca düzenlemek zorunda olduğu her türlü belge ve kayıtları saklamak ve bunları istendiği zaman yetkili memur ve mercilere göstermek zorundadır. İşveren, işçi hakkında edindiği bilgileri dürüstlük kuralları ve hukuka uygun olarak kullanmak ve gizli kalmasında işçinin haklı çıkarı bulunan bilgileri açıklamamakla yükümlüdür."

c. İşçi özlük dosyasında yer alması gereken belgeler ve idari para cezalarının uygulandığı durumlar

İşçi özlük dosyasının bulunmaması idari para ceza uygulanmasını gerektirmekle beraber söz konusu dosyada yer alması gereken belgeleri düzenlememenin veya düzenlene dahi ilgili kuruma zamanında vermemenin müeyyideleri bulunmaktadır. Bazı belgelerin ise bulunmaması doğrudan idari para cezası gerektirmemekle birlikte hem denetimlerde hem de ihtilafli hallerde bu belgelerin ispat yükümlülüğü açısından bulundurulması gerekir.

Bir özlük dosyasında yer alması gereken bilgiler ve belgeler ile idari para cezaları aşağıdaki tabloda sıralanmıştır:

Özlük dosyalarında yer alması "zorunlu" olan belgeler

- 1) Nüfus cüzdanı fotokopisi
- 2) Nüfus kayıt örneği
- 3) İkametgâh belgesi
- 4) Sağlık raporu
- 5) Adli sicil kaydı
- 6) Kan grubu kartı
- 7) 2 adet fotoğraf
- 8) Diploma fotokopisi
- 9) SGK işe giriş bildirgesi

10) İş sözleşmesi

11) Aile durumunu bildirir belge

12) Askerlik durumunu gösteren belge

İş ilişkisi varlığını koruduğu sürece özlük dosyasına eklenmesi gereken belgeler

- 1) Doğum izni, çalışabilir/çalışamaz raporları, emzirme izni dilekçeleri
- 2) İstirahat ve iş göremezlik raporları
- 3) Performans değerlendirme formları
- 4) İş kazası tutanağı
- 5) İşçi hakkında yapılan tüm resmî yazışmalar
- 6) Yıllık izin, ücretsiz izin, mazeret izni vb. izin belgeleri
- 7) İşçi hakkında tutulan tutanak, olay tespit formları, işçiden istenen savunma talep yazısı, işçinin savunması, işçiye verilen uyarılar
- 8) İmzalı ücret pusulaları
- 9) Ücret kesme cezası varsa nedenini gösteren belgeler
- 10) Ücret zammı, unvan değişikliği veya sosyal haklarında oluşan değişiklikleri bildiren yazılar, terfi ve nakil bildirimleri, görevlendirme yazıları
- 11) İşçilerin, iş sağlığı ve güvenliği konusunda mesleki riskleri, alınması gerekli tedbirler ve yasal hak ve sorumluluklar konusunda bilgilendirme belgeleri
- 12) Geçici olarak bir başka işyerine devredilecek işçinin rızasını gösteren belge

İşten çıkış halinde özlük dosyasına eklenmesi gereken belgeler

- 1) SGK işten ayrılış bildirgesi
- 2) İstifa dilekçesi
- 3) İhbarname
- 4) Kıdem ve ihbar tazminatı bordroları
- 5) Fesih bildirim
- 6) Çalışma belgesi
- 7) İşçiye noterle yapılan bildirimler
- 8) İbraname
- 9) Haklı fesih varsa bu durumu kanıtlayan belgeler

İşçinin özelliklerine göre özlük dosyasında saklanması gereken belgeler

- 1) Engellilik indiriminden faydalanan işçi için Gelir İdaresi Başkanlığından alınmış indirim yazısı
- 2) İşçi 18 yaşından küçükse ebeveyninin muvafakatnamesi
- 3) Eski hükümlü, terör mağduru veya engelli işçinin İŞKUR müracaat kayıt evrakı
- 4) Yabancı işçiler için çalışma izni kartı fotokopisi ya da izin belgesi
- 5) Teşvikten faydalanılıyorsa bu durumu gösteren belgeler
- 6) Personel engelli ise engellilik raporunun aslı ya da fotokopisi

İşin niteliklerine göre özlük dosyasında saklanması gereken belgeler

- 1) Ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılan personellerin bilgilerinin olduğu liste
- 2) İşin niteliğine uygun muayene raporları
- 3) İşçinin değişen vardiyalarla çalışması halinde haftalık çalışma saatlerini gösteren posta çizelgesi
- 4) Şoför işçi için ehliyet fotokopisi
- 5) Periyodik sağlık kontrolü gerektiren işler için sağlık raporları
- 6) Teslim edilen araç gereçler var ise bunların zimmet belgesi

Varlığı halinde özlük dosyasında saklanmasında fayda olan belgeler

- 1) İş teklif formu
- 2) Özgeçmişler
- 3) Referans mektupları
- 4) İşe başvuru formu
- 5) Daha önceki iş yerinden alınmış bonservis/hizmet/çalışma belgesi
- 6) O ay için bir önceki işyerinde asgari geçim indiriminden faydalandığını gösteren belge
- 7) Evlilik cüzdanı fotokopisi
- 8) İşe başvuru formu

İşçi özlük dosyasını düzenlememe durumunda 4857 sayılı İş Kanunu'nun 75/1. fıkrası uyarınca 2019 yılı için 2.292 lira idari para cezası ödenmesi gerekecektir.

B. İş hukuku

Örnek Yargıtay kararları

İşe iadede altı aylık kıdem koşulu

T.C. YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ
ESAS: 2012/35856
KARAR: 2013/ 10606
TARİH: 01.04.2013

Özet: Davacının iş sözleşmesi davranışlarından kaynaklanan nedenle feshedilip, savunması alınmadığından geçerli nedene dayanmadığı gibi altı aylık kıdem koşuluna bir gün kala iş sözleşmesinin bu şekilde feshi dürüstlük kuralına aykırıdır. Davalının davacının iş güvencesi hükümlerinden yararlanmaması amacı ile hareket ettiği açıktır.

Davacı vekili, davacı işçinin iş sözleşmesinin geçerli neden olmadan feshedildiğini belirterek 4857 sayılı İş Kanunu'nun 18 ve devamı maddeleri uyarınca feshin geçersizliğine ve işe iadesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla, dava dosyası için tetkik hâkimi tarafından düzenlenen rapor dinlendikten sonra dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

Davacı isteminin özeti

Davacı vekili, davalıya ait işyerinde idari işler sorumlusu olarak çalışan davacı işçinin iş sözleşmesinin geçerli neden olmadan feshedildiğini, işe iade davasını açmasını engellemek için 6 aylık kıdem süresinin dolmasına, 1 gün kala hiç bir gerekçe olmadığı halde işten çıkartıldığını belirterek, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 18 ve devamı maddeleri uyarınca feshin geçersizliğine ve işe iadesine karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı cevabının özeti

Davalı işveren vekili, davacının 6 aylık kıdeme sahip olmadığını, iş güvencesi hükümlerinden yararlanamayacağını, iş sözleşmesinin de davranışlarından kaynaklanan nedenlerle feshedildiğini, davanın reddi gerektiğini savunmuştur.

Yerel mahkeme kararının özeti

Mahkemece yapılan yargılama sonunda, 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 154. maddesine göre; "şartın tahakkukuna iki taraftan biri hüsnüniyet kaidelerine muhalif bir hareketle mani olursa, o şart tahakkuk etmiş addolunur." hükmünü içermekte olup, aynı şekilde 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu da 175. maddesinin de aynı kuralı tekrarladığı, davacının 6 aydan 1 gün eksik çalıştığı kabul edilse bile sürenin geçmesine davalı taraf mani olduğundan 6 aylık sürenin geçmiş varsayılacağı, 4857 sayılı Kanunun 18. maddesine göre 30 işçi ve 6 aylık kıdem süresinin gerçekleştiği, davacının iş sözleşmesinin davranışlarından kaynaklanan nedenle feshedilmesine rağmen 4857 sayılı İş Kanunu'nun 19. maddesi uyarınca savunmasının alınmadığı, feshin geçerli nedene dayanmadığı gerekçesi ile davanın kabulüne karar verilmiştir.

Temyiz

Karar davalı vekili tarafından cevap nedenleri ile temyiz edilmiştir.

Gerekçe

İş hukukunda istisnai ve sınırlayıcı hükümlerin dar yorumlanması gerekir. 4857 sayılı İş Kanunu iş güvencesi hükümlerine yer vermiş ve genel olarak, 4857 sayılı İş Kanunu ve 5953 sayılı Basın İş Kanunu kapsamında belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalışan işçinin iş sözleşmesinin geçerli neden olmadan feshedilemeyeceğini düzenlerken, aynı düzenlemelerde sınırlamalar yer vermiş ve işyerinden otuzdan az işçi çalışıyor, işçinin işyerinde altı aydan az kıdemi var, işçi belirli süreli iş sözleşmesi ile çalışıyor veya işçi işveren vekili veya yardımcısı konumunda çalışıyor ise iş güvencesi hükümlerinden yararlanamayacağı belirtilmiştir. Bu sınırlayıcı hükümlerin dar yorumlanması gerekir. İşçinin 6 aylık kıdeme sahip olması da sınırlandıran hükümlerden biridir.

Diğer taraftan, Türk Medeni Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca "herkes, haklarını kullanırken ve borçlarını yerine getirirken dürüstlük kurallarına uymak zorundadır. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz." Objektif iyi niyet olarak da tanımlanan ve dürüstlük kuralını düzenleyen madde, bütün hakların kullanılmasında dürüstlük kuralı çerçevesinde hareket edileceğini ve bir kimsenin başkasını zararlandırmak ya

da güç duruma sokmak amacıyla haklarını kötüye kullanılmasını yasanın korumayacağını belirtmiştir.

İşçinin iş sözleşmesinin altı aylık kıdem koşulunu doldurmasına yakın bir süre kaldığında feshedilmesi halinde, iş güvencesi hükümlerinden yararlanıp yararlanmayacağı tartışmalı bir sorundur. Dairemiz son yıllarda yukarıda belirtilen sınırlandırılan hükümlerin dar yorumlanması, hakkın kullanılırken dürüstlük kuralına uyulması ve işçi lehine yorum ilkelerinden hareket ederek, somut olayın özelliğine göre 6 aylık kıdem koşulunun gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirmektedir.

Somut uyuşmazlıkta 26.01.2011 tarihinde işe başlayan davacının iş sözleşmesi 25.07.2011 tarihinde, ay olarak süreye vurulduğunda 5 ay 29 gün sonra davranışlarından kaynaklanan nedenle, ancak savunması alınmadan 4857 sayılı İş Kanunu'nun 17. maddesi uyarınca feshedilmiştir. Öncelikle davacının iş sözleşmesi davranışlarından kaynaklanan nedenle feshedilip, savunması alınmadığından geçerli nedene dayanmadığı gibi altı aylık kıdem koşuluna bir gün kala iş sözleşmesinin bu şekilde feshi dürüstlük kuralına aykırıdır. Davalının davacının iş güvencesi hükümlerinden yararlanmaması amacı ile hareket ettiği açıktır. Diğer taraftan davacının başlangıç olan 26.01.2011 tarihi ile fesih bildiri yapılan 25.07.2011 tarihinde çalıştığından, altı aylık kıdeme sahip olduğu kabul edilmelidir. Sonuç itibarı ile mahkemece davacının iş güvencesi hükümlerinden faydalandırılması ve feshin geçersizliğine karar verilmesi isabetlidir.

Sonuç

Temyiz olunan kararın, yukarıda yazılı ilave gerekçeler ile **ONANMASINA**, 01.04.2013 gününde oy çokluğu ile karar verildi.

OECD'de vergi gelirlerinde 2018'de önemli bir değişim görülmedi

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) üyesi ülkelerin vergi gelirlerinde 2018'de önemli bir değişiklik görülmedi. Geçtiğimiz ay yayınlanan Gelir İstatistikleri 2019 raporuna göre, 2017 yılında yüzde 34,24 seviyesinde yer alan vergi gelirlerinin GSYİH'ye oranı OECD ortalaması, 2018 için yüzde 34,26 olarak açıklandı. Buna göre son verilerde gözlenen yatay seyirle vergi gelirlerinde 2009'dan beri görülen yıllık artış eğilimi de kesintiye uğramış oldu.

Oysa bir önceki raporun verileri, OECD ortalamasında önemli bir artışa işaret ediyordu. Vergi gelirlerinin GSYH'ye oranında OECD ortalaması, söz konusu kayıtların tutulmaya başlandığı 1965 yılından beri görülen en yüksek vergi gelirlerine işaret ediyordu. Bir önceki yıla ilişkin OECD ortalaması, vergi yükünün en yüksek olduğu ülkeler listesinde on yıldan uzun süre birinci sırada olan Danimarka'nın yerini, Fransa'nın almasına neden olmuştu.

KDV'nin payı büyük

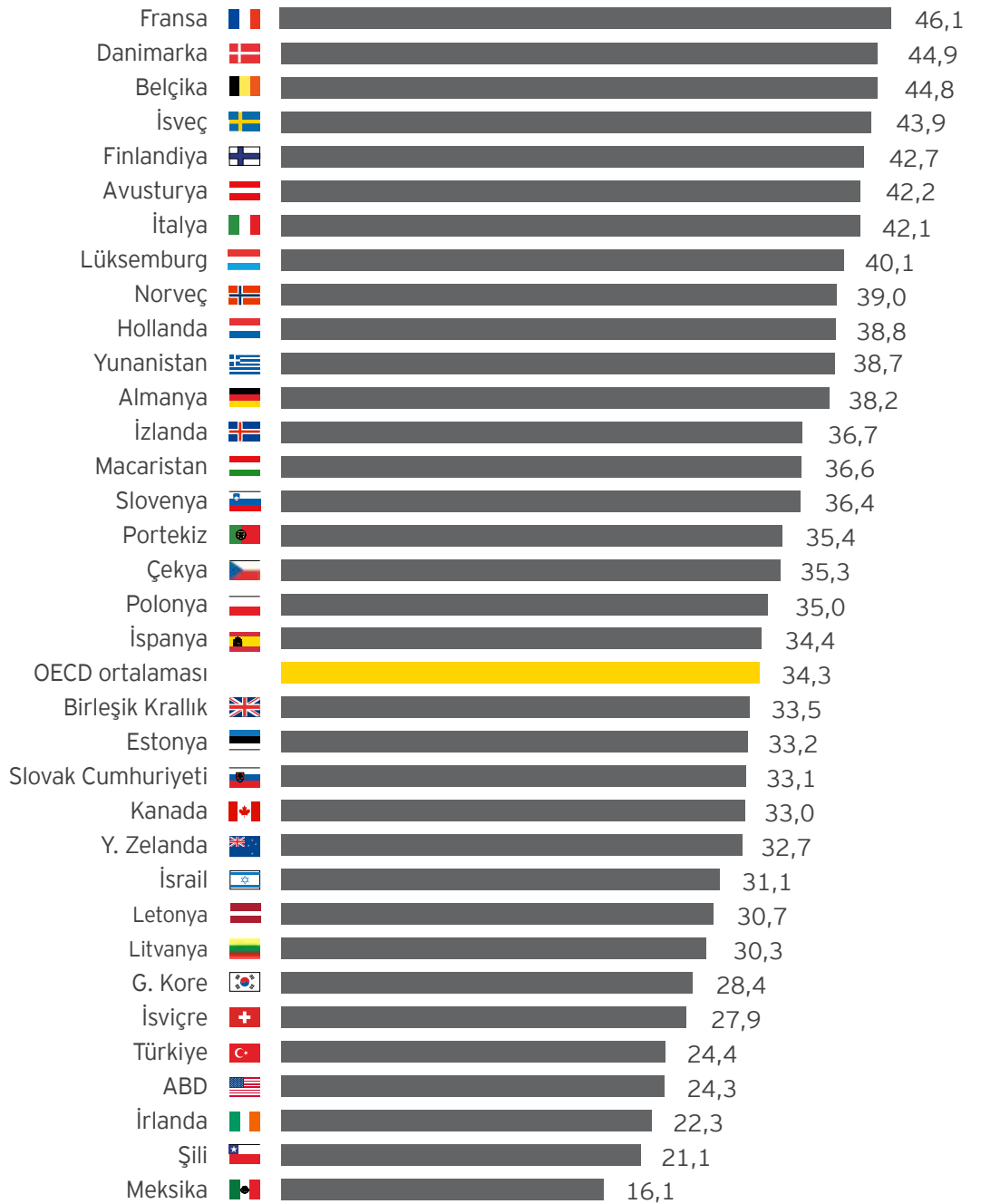
OECD'de 2014'ten bu yana artış kaydetmekte olan kurumlar vergisi gelirleri toplam vergi gelirlerinin yüzde 9,3'üne ulaşırken, sosyal güvenlik katkılarının toplam vergi gelirleri içindeki payı yüzde 26'ya düştü. Diğer vergi kalemlerinin payında ise çok kayda değer bir değişim gözlenmedi. Genel tüketim vergileri toplam vergi gelirlerinin yüzde 20,5'ini oluştururken, bu rakamın çok büyük bölümünü KDV oluşturuyor.

OECD üyesi ülkelerin ortalama vergi gelirlerinde 2018 yılında gözlenen yatay seyir üzerinde en çok etkili olan gelişme, ABD'de 2017 sonunda yasalaşan vergi reformu oldu. ABD'de kurumlar vergisi oranının yüzde 35'ten yüzde 21'e çekildiği ve daha pek çok düzenlemeyi de içeren vergi reformunun ilk etkileri 2018 gelirlerinde ortaya çıktı ve OECD'nin geçen ay yayınladığı 2019 Gelir İstatistikleri raporuna yansdı. Son veriye göre, ABD'nin vergi gelirlerinin GSYİH'ye oranı 2017'deki yüzde 26,8'den 2018'de yüzde 24,3'e geriledi.

Üyelerin çoğu %30-40 aralığında

Raporda ayrıca, OECD üyesi ülkelerin vergi geliri düzeyleri arasındaki geniş aralıklara da dikkat çekiliyor. Vergi gelirlerinin GSYİH'ye oranı aralarında Türkiye'nin de bulunduğu bazı ülkelerde (Meksika, Şili, İrlanda, Amerika Birleşik Devletleri ve Türkiye) yüzde 25'in altında yer alırken, üst grupta (Fransa, Danimarka, Belçika ve İsveç) yüzde 43'ü aşan oranlar söz konusu. Üye ülkelerin büyük çoğunluğunda ise, 2018'de vergi/ GSYİH rasyosu yüzde 30-40 aralığında yer aldı. En büyük düşüş Macaristan'da, en yüksek artış ise Güney Kore'de gerçekleşti.

OECD ülkelerinde vergi gelirlerinin GSYH'ye oranı, 2018

İngiltere'de seçimi kazanan Johnson dijital vergide geri adım atabilir

İngiltere'de Boris Johnson liderliğindeki Muhafazakar Parti geçtiğimiz ay yapılan seçimde tarihi bir zafer elde ederek, 650 sandalyeli parlamentoda 365 sandalyeye sahip oldu ve tek başına çoğunluğa ulaştı.

Muhafazakâr Parti liderinin en büyük seçim vaadi, Brexit'in 31 Ocak'a yetiştirilmesiydi. Johnson daha önce yaptığı açıklamalarda, AB ile yeni bir ticaret ilişkisi kurarken ABD ile de bir ticaret anlaşması yapılması için mümkün olan en kısa sürede müzakerelere başlamak istediğini belirtiyordu.

Şimdi ise Brexit sonrasında ABD ile yapılması istenen ticaret anlaşmasına karşı, çok büyük bölümü ABD sermayeli olan teknoloji devlerine dijital hizmetler vergisi getirilip getirilmeyeceği tartışılıyor. İngiliz basınında yer alan haberlere göre, Johnson ABD ile ticari ilişkilerin olumsuz etkilenmemesi için dijital hizmetler vergisi planlarını bir süreliğine rafa kaldırabilir.

Temmuz 2019'da açıklanan plana göre, yüzde 2 seviyesinde bir dijital hizmet vergisinin Nisan 2020'de yürürlüğe girmesi öngörülüyor. Johnson'ın seçim vaatlerinden bir diğeri de kurumlar vergisi oranının Nisan 2020 itibarıyla yüzde 19'dan yüzde 17'ye düşürülmesiydi. Johnson ayrıca, İngiliz Gelir İdaresi (HMRC-Her Majesty's Revenue and Customs) içerisinde sadece vergi kaçırma ile mücadele eden yeni bir birim kuracağını da açıklamıştı.

ACEA Genel Direktörü: Otopark, ücretsiz şarj ve vergi teşvikleri elektrikli araçları daha cazip kılıyor

Avrupa Otomobil Üreticileri Birliği (ACEA) Genel Direktörü Eric-Mark Huitema otopark, ücretsiz şarj ve vergi teşviklerinin elektrikli araçları daha cazip kıldığını ve benzer teşviklerin Türkiye'de uygulanması halinde elektrikli araçların Türkiye'de de hızla yayılacağını söyledi.

Sektörün çatı kuruluşu Otomotiv Sanayii Derneği'nin (OSD) düzenlediği etkinlikte konuşan Huitema, "Son verilere göre, Türkiye'de toplam 5 bin 367 adet elektrikli ve hibrit araç parkı bulunuyor. Bu da pazarın henüz yüzde 0,043'üne karşılık geliyor. Kısacası binde 1'den daha az. Avrupa'da ise elektrikli araçların pazar payı yüzde 1. Bu noktada teşvikler çok önemli" şeklinde konuştu.

Otomotivin dönüşüm süreci içerisinde olduğunu belirten Huitema, Avrupa'da son 20 yılda karbon emisyonunu neredeyse yarı yarıya azalttıklarını, 2025 yılında elektrikli ve hibrit araçların yüzde 15, 2030 yılında yüzde 35 pazar payına sahip olmasının hedeflendiğini de belirtti. Elektrikli araçlar için devletlerin yapması gerekenin öncelikle gerçekçi bir yol haritası çizmek olduğunu ifade eden Huitema, Çin ve ABD'nin planlarını oluşturduğunu ancak bunun diğer ülkelerde görülemediğini de söyledi.

Norveç'te vergi teşvikleri işe yaradı

Çin, geçen yıl satılan 1 milyon elektrikli araçla en çok satışın yapıldığı ülke olarak dikkat çekerken, Norveç, elektrikli araçların kişi başına düşen satışlarında lider durumda. Norveç'te, elektrikli araç sahiplerine sağlanan vergi muafiyetleri ve paralı yollarda indirim gibi teşvikler nedeniyle 2019 yılının ilk altı ayında satılan her iki araçtan biri elektrikli oldu.

ABD Hazine Bakanı Mnuchin: Dijital vergi planlarınıza son verin

ABD Hazine Bakanı Steven Mnuchin Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'ne (OECD) bir mektup göndererek, bütün üye ülkelerden dijital hizmetler vergisi konusundaki girişimlerine son vermelerini istedi. ABD'li bakan, OECD Genel Sekreteri Jose Angel Gurría'ya hitaben yazdığı mektupta, kurumun uluslararası vergilendirmede yapmaya çalıştığı düzenlemelerin önünün açılabilmesi için bunun gerekli olduğunu belirtti.

Fransa ve diğer bazı ülkelerin, dijital platformlar üzerinden hizmet veren söz konusu şirketleri kar yerine hasılatları üzerinden vergilemeyi hedef alan girişimleri eleştiren Mnuchin, her ülkenin kendi dijital hizmetler vergisini yürürlüğe koymasının uluslararası konsensüsü imkânsız hale getireceği uyarısında bulundu.

ABD Ticaret Temsilcisi Robert Lighthizer de Fransa'nın bazı teknoloji şirketlerine getirdiği dijital hizmetler vergisinin bu firmalara haksızlık olduğunu ve bu ülkeden ithal edilen 2,4 milyar dolar değerindeki ürüne yüzde 100'e varan gümrük vergisi getirmeyi planladıkları açıklamıştı.

Fransa'nın getirdiği dijital hizmetler vergisinin uluslararası vergilendirme politikalarıyla uyumsuz olduğunu savunan ABD, teknoloji devlerine haksız vergi getirdiği gerekçesiyle soruşturma başlatmıştı. Fransa ise ABD'nin kendilerine yaptırım getirmesi durumunda Avrupa Birliği'nin (AB) buna cevap vereceğini belirtmişti.

AB üyesi 12 ülke, şirketleri şeffaflığa zorlayacak planı reddetti

Avrupa Birliği'ne (AB) üye 12 ülke, önde gelen çok uluslu şirketlere AB üyesi tüm ülkelerde ne kadar kâr elde ettiklerini ve ne kadar vergi ödediklerini açıklama zorunluluğu getiren düzenlemeye karşı çıktı.

Öngörülen düzenleme kabul edilseydi, kârlarını Almanya, Fransa ve İngiltere gibi vergi oranlarının yüksek olduğu ülkelere; İrlanda, Malta gibi vergi oranlarının çok düşük olduğu ülkelere kaydıran şirketlerin vergiden kaçınma girişimlerini açığa çıkarması hedefleniyordu. Özellikle İrlanda, AB içindeki mevcut vergi düzenlemelerinden en çok çıkar sağlayan ülkelere biri olarak dikkat çekiyor. Çok uluslu teknoloji şirketleri İrlanda'da yüzde 6,25 kurumlar vergisi öderken, bu oran İngiltere'de yüzde 19 seviyesinde. İrlanda ekonomisinin bu şirketlere bağımlılığının yüksek olduğu da biliniyor. İrlanda Finansal Danışma Kurulu (IFAC), söz konusu şirketlerin vergiden kaçınmalarını engellemeye yönelik adımların ülke ekonomisini çökerteceği uyarısında bulunmuştu. IFAC'a göre ülkede ödenen kurumlar vergisinin yarısı, 10 küresel şirketten geliyor.

Söz konusu düzenleme aleyhinde oy kullanan ülkeler arasında Lüksemburg, Malta, Güney Kıbrıs, Letonya, Slovenya, Estonya, Avusturya, Çekya, Macaristan ve Hırvatistan da yer alıyor. İspanya, Hollanda ve Fransa öneriyi destek verirken Almanya çekimser kaldı. İngiltere o dönem erken genel seçim arifesinde olduğu için oylamaya katılmadı. Avrupa Komisyonu, Panama Belgeleri'nin ortaya çıkmasının ardından, vergiden kaçınan şirketlerin ifşa edileceği uyarısında bulunmuştu.

İsveç plastik poşetlere yeni vergi getirmeye hazırlanıyor

İsveç hükümeti artan plastik poşet kullanımını aşağı çekmek amacıyla yeni bir vergi üzerinde çalışıyor. 2020 yılı bütçe taslağının içinde yer aldığı belirtilen poşet vergisinin 1 Mayıs 2020 itibarıyla yürürlüğe girmesi bekleniyor.

Ancak bu ülkedeki durum biraz daha farklı, marketlerde poşetler zaten 2-3 İsveç kronu arasında bir fiyata satılıyordu ve bu yeni vergiyle bir poşetin müşteriye maliyetinin 5 kron (0,5 dolar) civarına yükselmesi bekleniyor.

Söz konusu vergiden üretici ve ithalatçılar sorumlu olacak, ancak tüketiciye yansımaları fiyat artışı şeklinde olacak.

Sirküler indeks

No	Tarih	Konu
120	30.12.2019	2020 yılında veraset ve intikal vergisinden istisna olarak dikkate alınacak tutarlar ile vergi tarifesi açıklandı.
119	30.12.2019	2020 yılında uygulanacak harç tutarları açıklandı.
118	30.12.2019	Yatırımlara Proje Bazlı Devlet Yardımı Verilmesine İlişkin Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ yayımlandı.
117	30.12.2019	İmalat sanayiine yönelik gerçekleştirilen yatırımlar kapsamında faydalanılabilecek ilave desteklerin süresi uzatıldı.
116	30.12.2019	Yıl sonunda biten, varlık barışına ilişkin bildirim ve beyan süreleri 6 ay uzatıldı.
115	30.12.2019	Gecikme zammı oranı aylık %1,6'ya indirildi.
114	30.12.2019	2020 yılında uygulanacak maktu damga vergisi tutarları açıklandı.
113	30.12.2019	2020 yılında uygulanacak motorlu taşıtlar vergisi tutarları açıklandı.
112	30.12.2019	VUK kapsamında 2020 yılında uygulanacak bazı parasal büyüklükler ile usulsüzlük, özel usulsüzlük cezaları açıklandı.
111	30.12.2019	2019 yılında elde edilen bazı gelirlere uygulanacak enflasyon indirim oranı %113,35 olarak açıklandı.
110	30.12.2019	Gelir Vergisi Kanunu kapsamında 2020 yılında uygulanacak bazı parasal büyüklükler açıklandı.
109	30.12.2019	2020 yılında elde edilen ücret ve ücret dışındaki gelirlere uygulanacak gelir vergisi tarifeleri açıklandı.
108	26.12.2019	Sosyal güvenlik primine esas kazançların 2020 yılında uygulanacak alt ve üst sınırları.
107	26.12.2019	2020 yılında uygulanacak asgari geçim indirimi tutarları.
106	26.12.2019	2020 yılında uygulanacak asgari ücret tutarı belirlendi.
105	24.12.2019	İmalatçılara yeni makine ve teçhizat teslimlerinde uygulanan KDV istisnasının süresi 31.12.2022 tarihine kadar uzatıldı.
104	23.12.2019	7194 sayılı Kanun'la ihdas edilen değerli konut vergisine itiraz ve dava yolu.
103	23.12.2019	Vergi Usul Kanunu uyarınca yapılan reeskont işlemlerinde kullanılan oran %13,75 olarak belirlendi.
102	23.12.2019	2019 yılına ilişkin yeniden değerlendirme oranı %22,58 olarak açıklandı.
101	18.12.2019	2018 yılı indirimli orana tabi işlemlere ilişkin iade taleplerinin en geç kasım ayı KDV beyannamesi ile yapılması gerekiyor.
100	16.12.2019	Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından özel bankaların vergi tahsilat yetkileri 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren kaldırılmıştır.
99	09.12.2019	7 Aralık 2019 tarihinde yayımlanan 7194 sayılı Kanun'la yeni ihdas edilen vergiler ve vergi yasalarında gerçekleştirilen değişiklikler.
98	05.12.2019	Teknoloji Odaklı Sanayi Hamlesi Programı Uygulama Esasları Tebliği'nde bazı değişiklikler yapıldı.
97	03.12.2019	Gelir Vergisi Kanunu'nun "Hasılat esaslı kazanç tespiti" başlıklı maddesinin uygulanmasına ilişkin açıklamalar yapıldı.
96	02.12.2019	"Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi" uygulaması 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren başlıyor.
95	25.11.2019	Dijital Hizmet Vergisi Kanunu ve bazı kanunlarda değişiklikler içeren Yasa Teklifi, Genel Kurulda kabul edilerek yasalaştı.
94	20.11.2019	Yabancı merkezi saklama kuruluşu ve genel saklama yetkisi bulunan yatırım kuruluşlarında açılan hesaplarda tevkiyat sorumluluğu ve hesaplardan çıkan sermaye piyasası araçlarında maliyet bildirimine ilişkin düzenleme yapıldı.
93	14.11.2019	YMM KDV İadesi Tasdik Raporlarının 1 Nisan 2020'den itibaren elektronik ortamda gönderilmesine ilişkin zorunluluk getirildi.
92	11.11.2019	Dijital Hizmet Vergisi Kanunu ve bazı kanunlarda değişiklikler içeren Yasa Teklifi, Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edildi.
91	08.11.2019	Türkiye'de ikamet etmeyenlere yapılan satışlarda uygulanan KDV istisnasının kapsamına ilişkin düzenleme yapıldı.
90	06.11.2019	TÜBİTAK 1501 ve 1507 programlarının yılda iki kez açılacak çağrılarla yürütüleceği duyuruldu.

Vergi Takvimi

2020 Ocak ayı mali yükümlülükler takvimi

10 Ocak 2020 Cuma	16-31 Aralık 2019 dönemine ait petrol ve doğalgaz ürünlerine ilişkin özel tüketim vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi
15 Ocak 2020 Çarşamba	Aralık 2019 dönemine ait özel tüketim vergisine tabi içecekler ve tütün mamullerine ilişkin ÖTV beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi Aralık 2019 dönemine ait dayanıklı tüketim ve diğer mallara ilişkin özel tüketim vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi Aralık 2019 dönemine ait tescile tabi olmayan motorlu taşıt araçlarına ilişkin özel tüketim vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi Aralık 2019 dönemine ait banka ve sigorta muameleleri vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi Aralık 2019 dönemine ait özel iletişim vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi Aralık 2019 dönemine ait kaynak kullanımı destekleme fonu kesintilerinin bildiri ve ödenmesi
20 Ocak 2020 Pazartesi	Aralık 2019 dönemine ait şans oyunları vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi
23 Ocak 2020 Perşembe	Aralık 2019 dönemine ait sosyal güvenlik primlerinin elektronik ortamda beyan edilmesi
27 Ocak 2020 Pazartesi	1-15 Ocak 2020 dönemine ait petrol ve doğalgaz ürünlerine ilişkin özel tüketim vergisi beyannamesinin elektronik ortamda gönderilmesi ve verginin ödenmesi Aralık 2019 dönemine ait gelir ve kurumlar vergisi stopajının (muhtasar) beyanı ve ödenmesi Ekim-Kasım-Aralık 2019 dönemine ilişkin gelir vergisi tevkifatının (GVK geçici 67. madde) beyanı ve ödenmesi Aralık 2019 dönemine ait damga vergisinin beyanı ve ödenmesi Aralık 2019 dönemine ait katma değer vergisinin beyanı ve ödenmesi
31 Ocak 2020 Cuma	2020 yılı motorlu taşıtlar vergisi 1. taksit ödenmesi Aralık 2019 dönemi mal ve hizmet alım/satımlarına ilişkin bildirim formlarının (Form Ba-Bs) elektronik olarak gönderilmesi Yıllık harçların ödenmesi Aralık 2019 dönemine ilişkin haberleşme vergisinin beyanı ve ödenmesi Aralık 2019 dönemine ilişkin sosyal güvenlik primlerinin ödenmesi 2019 yılında kullanılan defterlerin 2020 yılında da kullanılmak istenmesi durumunda yasal deftere ait ara tasdik

Gelir Vergisi

Gelir vergisi tarifesi - 2020 (Ücretler)						
Gelir dilimi	Vergi oranı					
22.000 TL'ye kadar	% 15					
49.000 TL'nin 22.000 TL'si için 3.300 TL, fazlası	% 20					
180.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL, fazlası	% 27					
600.000 TL'nin 180.000 TL'si için 44.070 TL, fazlası	% 35					
600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 191.070 TL, fazlası	% 40					
Gelir vergisi tarifesi - 2020 (Diğer gelirler)						
Gelir dilimi	Vergi oranı					
22.000 TL'ye kadar	% 15					
49.000 TL'nin 22.000 TL'si için 3.300 TL, fazlası	% 20					
120.000 TL'nin 49.000 TL'si için 8.700 TL, fazlası	% 27					
600.000 TL'nin 120.000 TL'si için 27.870 TL, fazlası	% 35					
600.000 TL'den fazlasının 600.000 TL'si için 195.870 TL, fazlası	% 40					
Gelir vergisinden istisna günlük yemek yardımı (KDV hariç)						
Uygulandığı yıl	Tutar (TL)					
2018	16,00					
2019	19,00					
2020	23,00					
Engellilik indirimi (2020)						
Engellilik derecesi	Tutarı (TL)					
Birinci derece engelliler için	1.400					
İkinci derece engelliler için	790					
Üçüncü derece engelliler için	350					
Asgari geçim indirimi - TL (2020)						
Eşin çalışma durumu	Çocuk sayısı					
	Yok	1	2	3	4	5 veya fazla
Çalışıyor	220,73	253,83	286,94	331,09	353,16	375,23
Çalışmıyor	264,87	297,98	331,09	375,23	375,23	375,23
Konut kira geliri istisnası						
Gelirin elde edildiği yıl	Tutar (TL)					
2018	4.400					
2019	5.400					
2020	6.600					
Değer artış kazançlarında istisna (Menkul kıymetler hariç)						
Kazancın sağlandığı yıl	Tutar (TL)					
2018	12.000					
2019	14.800					
2020	18.000					
Arızı kazançlara ilişkin istisna						
Kazancın sağlandığı yıl	Tutar (TL)					
2018	27.000					
2019	33.000					
2020	40.000					
Gelir vergisinden istisna kıdem tazminatı tavanı						
Uygulandığı dönem	Tutar (TL)					
01.01.2019 - 30.06.2019	6.017,60					
01.07.2019 - 31.12.2019	6.379,86					

Vergi Usul Kanunu ve 6183 Sayılı Kanun

Gecikme zammı ve gecikme faizi oranları (Aylık)	
Uygulandığı dönem	Oran (%)
01.07.2019 - 01.10.2019	2,50
02.10.2019 - 29.12.2019	2,00
30.12.2019 tarihinden itibaren	1,60
Tecil faizi oranları (Yıllık)	
Uygulandığı dönem	Oran (%)
21.10.2010 - 05.09.2018	12
06.09.2018 - 24.10.2019	22
25.10.2019 tarihinden itibaren	19
Yeniden değerlendirme oranları	
Yıl	Oran (%)
2017	14,47
2018	23,73
2019	22,58
Fatura düzenleme sınırı	
Uygulandığı yıl	Tutar (TL)
2018	1.000
2019	1.200
2020	1.400

Amortisman sınırı	
Uygulandığı yıl	Tutar (TL)
2018	1.000
2019	1.200
2020	1.400
Reeskont ve avans işlemlerinde iskonto ve faiz oranları	
Reeskont işlemlerinde	% 12,75
Avans işlemlerinde	% 13,75
VUK kapsamındaki reeskont işlemlerinde	% 13,75
Not: Bu oranlar 21.12.2019 tarihinden itibaren yapılan işlemler için geçerlidir.	

Damga Vergisi

Azami damga vergisi (Her bir kağıt için)	
Uygulandığı yıl	Tutar (TL)
2018	2.135.949,30
2019	2.642.810,00
2020	3.239.556,40
Damga vergisi oran ve tutarları (2020)	
Damga vergisine tabi kağıtlar	Oran/Tutar
Sözleşmeler	Binde 9,48
Ücretler (Avanslar dâhil)	Binde 7,59
Kira sözleşmeleri	Binde 1,89
Bilanço	68,70 TL
Gelir tablosu	32,90 TL
Yıllık gelir vergisi beyannamesi	89,10 TL
Kurumlar vergisi beyannamesi	119,00 TL
Katma değer vergisi beyannameleri	58,80 TL
Muhtasar ve prim hizmet beyannameleri	69,70 TL

Veraset ve İntikal Vergisi

İstisnalar (2020)		
Evlatlıklar dahil furuğ ve eşten her birine isabet eden miras hisselerinde	306.603 TL	
Furuğ bulunmaması halinde, eşi isabet eden miras hissesinde	613.582 TL	
İvazsız suretle meydana gelen intikallerde	7.060 TL	
Para ve mal üzerine düzenlenen yarışma ve çekilişlerde kazanılan ikramiyelerde	7.060 TL	
Vergi tarifesi (2020)		
Matrah dilim tutarları	Vergi Oranı	
	Veraset yoluyla intikal	İvazsız intikal
İlk 350.000 TL için	% 1	% 10
Sonra gelen 850.000 TL için	% 3	% 15
Sonra gelen 1.800.000 TL için	% 5	% 20
Sonra gelen 3.300.000 TL için	% 7	% 25
Matrahın 6.300.000 TL'yi aşan bölümü için	% 10	% 30

Asgari Ücret ve Sosyal Güvenlik

Asgari ücret ve yasal kesintiler		
Ödemeler / kesintiler	01.01.2020 - 31.12.2020 (TL)	
Brüt asgari ücret	2.943,00	
Sosyal güvenlik primi işçi payı (% 14)	412,02	
İşsizlik sigortası primi işçi payı (% 1)	29,43	
Gelir vergisi matrahı	2.501,55	
Hesaplanan gelir vergisi (% 15)	375,23	
Asgari geçim indirimi (Bekâr (-))	220,73	
Kesilecek gelir vergisi	154,50	
Damga vergisi (binde 7,59)	22,34	
Kesintiler toplamı	618,29	
Net asgari ücret	2.324,71	
Yıllık brüt asgari ücret		
Uygulandığı yıl	Tutar (TL)	
2018	24.354,00	
2019	30.700,80	
2020	35.316,00	
Sosyal güvenlik primine esas aylık kazançların alt ve üst sınırları		
Uygulandığı dönem	Alt sınır (TL)	Üst sınır (TL)
01.01.2020-31.12.2020	2.943,00	22.072,50

Income Tax

Income tax tariffs - 2020 (Salaries)						
Income bracket	Tax rate					
Up to TRL 22.000	15 %					
For TRL 49.000; for the first TRL 22.000, TRL 3.300, for above	20 %					
For TRL 180.000; for the first TRL 49.000, TRL 8.700, for above	27 %					
For TRL 600.000; for the first TRL 180.000, TRL 44.070, for above	35 %					
For more than TRL 600.000, for TRL 600.000, TRL 191.070, for above	40 %					

Income tax tariffs - 2020 (Other income)						
Income bracket	Tax rate					
Up to TRL 22.000	15 %					
For TRL 49.000; for the first TRL 22.000, TRL 3.300, for above	20 %					
For TRL 120.000; for the first TRL 49.000, TRL 8.700, for above	27 %					
For TRL 600.000; for the first TRL 120.000, TRL 27.870, for above	35 %					
For more than TRL 600.000, for TRL 600.000, TRL 195.870, for above	40 %					

Daily meal allowance exempt from income tax (VAT excluded)	
Year	Amount (TRL)
2018	16,00
2019	19,00
2020	23,00

Disability allowance (2020)	
Degree of disablement	Amount (TRL)
For 1 st degree disabled	1.400
For 2 nd degree disabled	790
For 3 rd degree disabled	350

Minimum living allowance - TRL (2020)						
Status of spouse	Number of children					
	No	1	2	3	4	5 or more
Employed	220,73	253,83	286,94	331,09	353,16	375,23
Unemployed	264,87	297,98	331,09	375,23	375,23	375,23

Exemption for house rental income	
Year when the income is derived	Amount (TRL)
2018	4.400
2019	5.400
2020	6.600

Exemption in capital gains (Except securities)	
Year when the gain is derived	Amount (TRL)
2018	12.000
2019	14.800
2020	18.000

Exemption in incidental income	
Year when the income is derived	Amount (TRL)
2018	27.000
2019	33.000
2020	40.000

The upper limit of severance pay exempt from income tax	
Period	Amount (TRL)
01.01.2019 - 30.06.2019	6.017,60
01.07.2019 - 31.12.2019	6.379,86

Tax Procedures Law (TPL) and Law No. 6183

Delay charge and delay interest rates (Monthly)	
Period	Rate (%)
01.07.2019 - 01.10.2019	2,50
02.10.2019 - 29.12.2019	2,00
Since 30.12.2019	1,60

Deferral interest rates (Annual)	
Period	Rate (%)
21.10.2010 - 05.09.2018	12
06.09.2018 - 24.10.2019	22
Since 25.10.2019	19

Revaluation rates	
Year	Rate (%)
2017	14,47
2018	23,73
2019	22,58

Limit for issuing invoice	
Year	Amount (TRL)
2018	1.000
2019	1.200
2020	1.400

Depreciation limit	
Year	Amount (TRL)
2018	1.000
2019	1.200
2020	1.400

Discount and interest rates to be applied in rediscount and advance transactions	
In rediscount transactions	12,75 %
In advance transactions	13,75 %
In rediscount transactions under TPL	13,75 %

Note: These rates are applicable to the transactions conducted as of 21.12.2019.

Stamp Duty

Maximum stamp duty (For each paper)	
Year	Amount (TRL)
2018	2.135.949,30
2019	2.642.810,00
2020	3.239.556,40

Stamp duty rates and amounts (2020)	
Papers subject to stamp duty	Rate/Amount
Contracts	9,48 per thousand
Wages (Including advances)	7,59 per thousand
Rental contracts	1,89 per thousand
Balance sheet	TRL 68,70
Income statement	TRL 32,90
Annual income tax return	TRL 89,10
Corporate tax return	TRL 119,00
Value added tax returns	TRL 58,80
Withholding and premium service returns	TRL 69,70

Inheritance and Transfer Tax

Exemptions (2020)	
For shares of inheritance corresponding to each descendant including adopted children and the spouse	TRL 306.603
For share of inheritance corresponding to the spouse if there is no descendant	TRL 613.582
For transfers conducted without any consideration	TRL 7.060
For prizes won in competitions and lotteries held for money and property	TRL 7.060

Tax tariff (2020)		
Tax base bracket amounts	Tax rate	
	Transfer through inheritance	Transfer without any consideration
For the first TRL 350.000	1 %	10 %
For the next TRL 850.000	3 %	15 %
For the next TRL 1.800.000	5 %	20 %
For the next TRL 3.300.000	7 %	25 %
For the tax base portion exceeding TRL 6.300.000	10 %	30 %

Minimum Wage and Social Security

Minimum wage and withholdings	
Payments / withholdings	01.01.2020 - 31.12.2020 (TRL)
Gross minimum wage	2.943,00
Social security premium employee's contribution (14 %)	412,02
Unemployment insurance premium employee's contribution (1 %)	29,43
Income tax base	2.501,55
Income tax calculated (15 %)	375,23
Minimum living allowance (Single) (-)	220,73
Income tax to be withheld	154,50
Stamp duty (7,59 per thousand)	22,34
Total withholdings	618,29
Net minimum wage	2.324,71

Annual gross minimum wage	
Year	Amount (TRL)
2018	24.354,00
2019	30.700,80
2020	35.316,00

The lower and upper limits of monthly earnings that will be the basis for social security premium		
Period	Lower limit (TRL)	Upper limit (TRL)
01.01.2020-31.12.2020	2.943,00	22.072,50

EY Hakkında

EY bağımsız denetim, vergi, kurumsal finansman ve danışmanlık hizmetlerinde bir dünya lideridir. Anlayışımız ve kaliteli hizmetlerimiz dünya ekonomisi ve sermaye piyasalarında güvenin oluşmasına katkıda bulunmaktadır. EY, güçlü yönetim ekibiyle tüm paydaş gruplarına verdiği sözleri yerine getirmekte ve bu şekilde çalışanları, müşterileri ve içinde yer aldığı diğer çevreler için daha iyi bir çalışma hayatı oluşturulmasında önemli bir rol üstlenmektedir.

EY adı küresel organizasyonu temsil eder ve Ernst & Young Global Limited'in her biri ayrı birer tüzel kişiliğe sahip olan, bir veya daha çok üye firmasını temsil edebilir. Sınırlı sorumlu bir Birleşik Krallık şirketi olan Ernst & Young Global Limited müşteri hizmeti sunmamaktadır. Daha fazla bilgi için lütfen ey.com adresini ziyaret ediniz.

EY'nin sunduğu vergi hizmetleri

İşleriniz gerçek potansiyellerine güçlü temeller üzerinde yapılandırılarak ve sürdürülebilir bir şekilde geliştirilerek ulaşabilir. EY olarak vergi yükümlülüklerinizi sorumlu ve zamanında yerine getirmenizin önemli bir fark ortaya çıkaracağını düşünüyoruz. Bu nedenle 140'tan fazla ülkedeki 32,000 vergi çalışanlarımız nerede olursanız olun ve vergi ihtiyaçlarınız ne olursa olsun kaliteli hizmet anlayışımıza duyduğumuz tereddütsüz bağlılık temelinde sizlere teknik bilgi, iş tecrübesi ve tutarlı metodolojiler sunmaktadır.

© 2020 EY Türkiye.
Tüm Hakları Saklıdır.

ey.com/tr
vergidegundem.com
facebook.com/ErnstYoungTurkiye
instagram.com/eyturkiye
twitter.com/EY_Turkiye